

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra biologie

Jiří Kummer

III. ročník – distanční studium

Obor: Aplikovaná ekologie pro veřejný sektor

**REALIZACE PROJEKTU ZDRAVÁ MĚSTA A
SPOKOJENOST JEJICH OBČANŮ NA
PŘÍKLADU VYBRANÝCH MĚST
OLOMOUCKÉHO KRAJE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí práce: doc. RNDR. Jiří Zimák, CSc.,

OLOMOUC 2019

„Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně a použil jen prameny uvedené v seznamu literatury.“

V Olomouci dne

.....

Podpis

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval mému vedoucímu bakalářské práce doc. RNDR. Jiřímu Zimákovi, CSc., za odborné vedení, jeho cenné rady, ochotu a komunikaci, jakož i své rodině za trpělivost s mou osobou během studia a kompilace této práce.

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá projektem Zdravé město a spokojenosti občanů ve vybraných městech Olomouckého kraje. Teoretická část vymezuje základní odborné poznatky na téma udržitelný rozvoj a program Zdravé město, praktická část, za pomoci dotazníkového šetření, zjišťuje, jak jsou obyvatelé dvou komparovaných měst České republiky spokojeni s životem v nich a jak vnímají úlohu vlastní osoby v participaci na rozvoji města, v souladu s vizemi programu Zdravé město. Z výsledků šetření, ze kterého vyplynulo, že jsou obyvatelé měst Prostějov a Šternberk s životem ve městě spokojeni, avšak nejsou plně ochotni k participaci na rozvoji města, jsou za pomoci SWOT analýzy zjištěna problematická místa implementace programu Zdravé město v každém městě, a formulována doporučení k efektivnějšímu využití možností, které tento program udržitelného rozvoje nabízí.

Klíčová slova: Agenda 2030, Národní síť Zdravých měst, participace občanů, trvale udržitelný rozvoj, Zdravé město, Zdraví 2020

Abstract

The bachelor thesis deals with the project Healthy City and Citizen Satisfaction in selected cities in the Olomouc region. The theoretical part defines the basic expertise on sustainable development and the Healthy City program, the practical part, with the help of a questionnaire survey, finds out how residents of two compared cities in the Czech Republic are satisfied with life in them and how they perceive the role of their own in participating in city development, in line with the visions of the Healthy City program. The results of the survey, which showed that the inhabitants of Prostějov and Šternberk are satisfied with life in the city, but are not fully willing to participate in the development of the city, using SWOT analysis to identify problematic places for the Healthy City program in each city and formulate recommendations. to make more effective use of the opportunities offered by this sustainable development program.

Keywords: Agenda 2030, National Network of Healthy Cities, Citizen Participation, Sustainable Development, Healthy City, Health 2020

Obsah

ÚVOD	8
CÍLE PRÁCE	10
TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 Koncept udržitelného rozvoje	11
1.1 Historie koncepce	11
1.1.1 Klasická škola	13
1.1.2 Ekonomie hlavního proudu	14
1.1.3 Alternativní ekonomické proudy	14
1.2 Pilíře udržitelného rozvoje.....	15
1.2.1 Ekonomický pilíř	16
1.2.2 Environmentální pilíř	16
1.2.3 Sociální pilíř	17
1.3 Vybrané indikátory udržitelného rozvoje v kontextu environmentu	17
1.3.1 Emise skleníkových plynů	17
1.3.2 Materiálová spotřeba	20
1.4 Udržitelný rozvoj a Česká republika	21
2 Program Zdravé město	23
2.1 Historie mezinárodního programu Zdravé město	23
2.2 Mezinárodní program Zdravé město WHO.....	24
2.2.1 Zdraví 2020	24
2.2.2 Agenda 21	25
2.2.3 Místní Agenda 21	26
2.2.4 Agenda 2030	31
2.3 Národní síť zdravých měst ČR	32
2.3.1 Charakteristika města Šternberka optikou členství v programu Zdravé město..	33
2.3.2 Charakteristika města Prostějov optikou členství v programu Zdravé město....	35

PRAKTICKÁ ČÁST.....	37
3 Participace měst Šternberk a Prostějov v programu Zdravé město.....	37
3.1 Cíle výzkumu a nastolení hypotéz.....	37
3.2 Metodika.....	37
3.2.1 Soubor	37
3.2.2 Metody sběru dat.....	37
3.2.3 Metody vyhodnocení dat.....	39
3.2.4 Vlastní výzkumné šetření	39
3.3 Vyhodnocení hypotéz	46
4 Diskuze.....	51
ZÁVĚR.....	57
SEZNAM ZDROJŮ	59
SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK.....	64
PŘÍLOHY.....	66

ÚVOD

„Lidská bytost je součástí celku, který nazýváme "vesmír", součástí ohraničená v čase a prostoru. Prožívá sebe sama, své myšlenky a pocity, jako něco odděleného od zbytku - je to druh optického klamu vlastního vědomí. Tento klam pro nás představuje jakési vězení, omezuje nás na naše vlastní touhy a vztah k několika nejbližším osobám. Naším úkolem musí být osvobodit se z tohoto vězení tím, že rozšíříme okruh svého soucitu tak, aby zahrnul všechna živá stvoření a přírodu v celé její kráse.“

Albert Einstein (1879- 1955)

Dnešní svět skýtá nejen velké množství benefitů, ovlivněných nástupem moderních technologií, nýbrž i úskalí, vytvářející markantní sociální a ekonomické rozdíly ve společnosti, a způsobující stále rozsáhlejší devastaci a znečišťování životního prostředí. Do popředí tak vystupuje prioritní otázka udržitelného rozvoje. Existuje velké množství programů na podporu udržitelného rozvoje; jedním z nich je program Světové zdravotnické organizace, patřící pod OSN, nazvaný Zdravá města (Healthy cities).

Předkládaná bakalářská práce se zaměřuje na program Zdravá města, jež v sobě snoubí nejen zaměření se na problematiku udržitelného rozvoje a zdraví, nýbrž i participaci obyvatel měst, která je zlomovým prvkem v myšlení jednotlivců a skupin v kontextu udržitelného rozvoje. Cílem bakalářské práce je zjistit, jsou-li občané vybraných měst Olomouckého kraje – Prostějova a Šternberka, spokojeni s životem ve městě, jaké jsou podle nich slabé stránky v rozvoji daných měst a mají-li povědomí o programu Zdravé město a o možnosti jejich vlastní participace na daném projektu.

Bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou.

První kapitola teoretické části práce vymezuje základní pojmy, týkající se konceptu udržitelného rozvoje, předkládá definici základních pilířů udržitelného rozvoje a poukazuje na problematiku emisí skleníkových plynů a materiálové spotřeby, kterou lze označit za stěžejní prvek zatížení životního prostředí. Teoretická východiska jsou doplněna grafickými prvky pro názornější ilustraci každé problematiky. Cílem první kapitoly práce je řádně porozumět pojmům, souvisejícím s koncepcí udržitelného rozvoje, na níž bezprostředně program Zdravé město navazuje.

Tématem druhé kapitoly je samotný program Zdravé město. V rámci této kapitoly je představena historie programu, jeho souvislost s Agendou 2030 a současná aplikace programu v městech, zapojených do Národní sítě zdravých měst České republiky. Cílem druhé kapitoly práce je poskytnout ucelený přehled o významu programu Zdravé měst pro udržitelný rozvoj.

Třetí kapitola předkládané práce je zároveň první kapitolou její praktické části. Ve svém úvodu se zaměřuje na stanovení cílů výzkumného šetření, volbu vhodné výzkumné metody a na stanovení hypotéz, které budou po zjištění výsledků dotazníkového šetření podrobeny analýze a následně verifikovány, resp. falzifikovány. Nedílnou součástí této kapitoly je i představení obou komparovaných měst Olomouckého kraje – Prostějova a Šternberka, ve smyslu historie jejich participace na programu Zdravé město. Cílem třetí kapitoly práce je na základě výzkumného šetření zjistit, jsou-li občané daných měst spokojeni s životem v nich, a rovněž, jsou-li patrné statisticky významné rozdíly v participaci občanů na rozvoji těchto měst v kontextu programu Zdravé město.

Čtvrtá, závěrečná kapitola práce, sumarizuje poznatky, ke kterým autor práce dospěl při zpracování bakalářské práce. Rovněž jsou, za pomoci SWOT analýzy, detekována slabá místa komparovaných měst a navržena doporučení, která by mohla přispět k efektivnějšímu využívání možností, které program Zdravé město nabízí.

Při zpracování předkládané práce autor vycházel z platného právního stavu České a Evropské legislativy ke dni 1. 1. 2020.

CÍLE PRÁCE

Hlavní cíle předkládané práce jsou stanoveny takto:

- **Hlavním cílem teoretické části práce** je seznámení s koncepcí udržitelného rozvoje a pojmy, které se této oblasti týkají, jakož i podání uceleného přehledu o významu projektu Zdravé město.
- **Hlavním cílem praktické části práce** je zjištění, jsou-li občané vybraných měst Olomouckého kraje – Prostějova a Šternberka (která jsou aktivně zapojena do projektu Zdravé město) spokojeni s životem ve městě.
- **Díličními cíli praktické části práce** jsou zjištění:
 - jaké jsou dle názorů obyvatel vybraných měst silné a slabé stránky města, v němž žijí, a to v souladu s problematikou udržitelného rozvoje,
 - mají-li občané daných měst povědomí o projektu Zdravé město,
 - participují-li občané daných měst na rozvoji města.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Koncept udržitelného rozvoje

„Trvale udržitelný rozvoj je takový rozvoj, při němž každá současná generace uspokojuje své potřeby, aniž by přitom ohrozila schopnosti budoucích generací uspokojovat jejich potřeby“ (UNESCO, 2012).

Úvodní kapitola práce se zabývá tématem udržitelného rozvoje. Koncept udržitelného rozvoje nastiňuje v historickém kontextu, formuluje jeho základní pilíře a indikátory a ve svém závěru se zaměřuje na rozvoj konceptu v České republice, jakož i v Evropské unii, které je Česká republika nedílnou součástí.

1.1 Historie koncepce

Jak uvádí Maier (2012, s. 21), pojem udržitelný rozvoj byl prvně zmíněn v globálně orientovaných zprávách na pomezí 70. let minulého století. Tyto referovaly o snaze uvědomit si vztah spotřebovávání zdrojů k uspokojování potřeb lidstva a potenciálního ohrožení životního prostředí. Tyto zprávy upozorňovaly na komplexnost problému, nikoliv již pouze na izolované případy narušování přírodních biotopů. Pomyslný „hlas lidu“ v tomto období zastupuje bioložka Rachel Carsonová, jež ve svém díle *Silent Spring* z roku 1962 informovala laickým a srozumitelným stylem veřejnost o dramatických důsledcích používání pesticidů (primárně pak insekticidu DDT) na životní prostředí, které lidstvo obklopuje. Moldan s Kolářovou (2001, s. 23) vyzdvihují přínos její knihy, spočívající v upozorňování na nebezpečí hlubokých zásahů člověka do přírody a na jeho narušování přírodní rovnováhy. Předmětná nerovnováha (v kontextu používání jedovatých látek ve formě pesticidů) má dle Carsonové přímý vliv i na člověka samotného, ve formě výskytu autoimunitních onemocnění a genetických poruch – *„Víme, že i jednorázová expozice těmto chemikáliím, pokud je množství dostatečně velké, může vyvolat akutní otravu. Náhlá nemoc nebo smrt zemědělců, postřikovačů, pilotů a dalších vystavených značnému množství pesticidů jsou tragické události a nemělo by k nim docházet... Jednou z nejvýznamnějších skutečností o insekticidech s chlorovanými uhlovodíky je jejich účinek na játra. Oba hlavní typy insekticidů, chlorované uhlovodíky a organické fosfáty, rovněž přímo ovlivňují nervový systém, i když poněkud odlišnými*

způsoby. To bylo objasněno nekonečným počtem experimentů na zvířatech a také pozorováním na lidských subjektech“ (Carson, 1962, s. 102-103).

Kniha Carsonové vyvolala bouřlivé reakce nejen mezi zástupci chemického průmyslu, nýbrž i mezi vědci, kteří své nesouhlasné argumenty opírali o události 2. světové války, během které insekticid zachránil životy velkého množství vojáků (díky hubení hmyzu, přenášejícího nakažlivé nemoci). Jak na podporu těchto argumentů uvádí Nátr (2005, s. 41), v roce 1970 uchránilo použití DDT (dichlordifenyiltrichlorethanu) přes půl miliardy lidí před malárií. Nelze tedy jednoznačně proklamovat, že by měla Carsonová s nesmyslností aplikace pesticidů bezvýhradně pravdu. Závěry, jež ve svém díle učinila, však dále rozvinula Poradní komise pro vědu, iniciovaná prezidentem Kennedym, která nařizovala zákaz plošného používání pesticidů, právě s ohledem na životní prostředí a zdraví člověka. V současné době je výroba a užívání pesticidů regulováno tzv. Stockholmskou úmluvou o perzistentních organických polutantech z roku 2001, jejímž signatářem je i ČR (Ministerstvo životního prostředí, 2001). Vyjma výše uvedeného, kniha *Silent spring* dala do pohybu sled událostí, jež se dle Moldana s Kolářovou (2001) dají označit za počátky ochrany životního prostředí jako hnutí. S touto teorií se ztotožňuje i historická praxe - výsledkem ohlasu knihy byl reálný vznik U. S. EPA - federální agentura USA pro oblast životního prostředí.

Dalšími přelomovými publikacemi jsou knihy manželů Meadows a kolektivu, zejména pak kniha *Meze růstu* z roku 1972, v níž jsou zachyceny predikce dalšího vývoje světa za pomoci modelu World3. Tento model zkoumá pět globálních trendů (akceleraci industrializace, populační růst, škody na životním prostředí, čerpání neobnovitelných zdrojů a hrozbu podvýživy), analyzuje jejich vzájemný vztah a predikuje budoucí následky nepříznivých trendů vývoje. Následky model World3 sumarizuje takto (Meadows a kol., 1972):

- Pokud se současné trendy růstu světové populace, industrializace, znečištění, produkce potravin a vyčerpávání zdrojů nezmění, budou v příštích 100 letech dosaženy limity růstu na této planetě. Nejpravděpodobnější výsledek bude náhlý a nekontrolovatelný pokles populace a výrobní kapacity.
- Tyto trendy je možné zvrátit a nastavit podmínky ekologické a ekonomické stability, která je udržitelná daleko do budoucnosti. Úroveň globální rovnováhy může být vytvořena tak, že hlavní materiální potřeby každé osoby na Zemi budou

uspokojovány a každá osoba bude mít rovné příležitosti realizovat svůj lidský potenciál.

- Jestliže se lidé rozhodnou pro cestu popsanou v předchozím bodě, čím dříve ji začnou naplňovat, tím větší mají šanci uspět.

Přestože tyto trendy dle simulace nakonec naplněny nebyly (a byly široce z řad odborné veřejnosti kritizovány), význam knihy *Meze růstu*, jež model World3 přibližuje široké veřejnosti, spočívá zejména v jasném upozornění na potenciální negativa a konsekvence dané problematiky.

Stejný tým autorů vydal v roce 1992 knihu *Překročení mezí*, jež obsahovala aktualizovanou analýzu možných budoucích scénářů dle modifikovaného modelu World3-91, jejímž hlavním poselstvím je sdělení, že lidstvo již překročilo limity podpory Země a je třeba se navrátit k trendům udržitelnosti (zejména zavedením globálně "moudré" politiky). Poslední vydanou knihou tohoto autorského týmu je kniha z roku 2004 s názvem *Limity růstu: aktualizace po 30 letech*. Tato kniha upozorňuje zejména na skutečnost, že i když se ochrana životního prostředí stala součástí moderních politik posledních dekád, environmentální hrozba je daleko vyšší než tomu bylo v roce 1970. Příčinu tohoto zjištění spatřují autoři publikace v expanzi populačního růstu, v implementovaných technologiích v zemědělství, a v přepočtech dle nových proměnných (např. human welfare index, či human ecological footprint) (Meadows a kol., 2004).

Jelikož je vývoj přístupu k problému udržitelného rozvoje nejlépe patrný na ukázkách autorů, kteří zastupují klasické, alternativní a hlavní ekonomické proudy, věnují se následující subkapitoly tomuto tématu.

1.1.1 Klasická škola

Nejznámější představitelé klasické školy se zaměřují na populační růst, tedy na teorie, dle kterých počet obyvatel na Zemi narůstá natolik rychle, že přesahuje možnosti akumulace kapitálu a nabídky potravin. Demograf Thomas R. Malthus vidí řešení v mechanismu, regulujícím růst populace - nejen nemoci a hladomor, nýbrž i mechanismus morální sebekontroly, jehož absence se promítá do ekonomického růstu a nárůstu chudoby (Sojka, 2010, s. 74). V jeho pojetí je tedy ekonomický růst výlučně stimulem k růstu populace a k většímu riziku hladomoru.

Obdobně hovoří i David Ricardo ve své teorii růstu, dle které růst populace, způsobený akumulací kapitálu a dostatečnou poptávkou po práci, povede ke stále většímu zapojení půdy do produkce, tj. k efektu klesajících výnosů v zemědělské oblasti. John S. Mill se shoduje s Ricardem, na rozdíl od něj se pak zaobírá i hodnotou přírodních zdrojů, když tvrdí, že přírodní zdroje mají svou vnitřní hodnotu, která se stává důležitější, dochází-li ke zlepšování materiálních podmínek lidí (Seják, 2014, s. 33).

1.1.2 Ekonomie hlavního proudu

Environmentální ekonomie jako hlavní teoretický proud, řešící problematiku životního prostředí, vychází metodologicky z neoklasické ekonomie. Neoklasičtí představitelé opouštějí od představy absolutní vzácnosti zdrojů, a tuto nahrazují konceptem vzácnosti relativní, ve kterém jsou relativní hodnoty explicitně ovlivněny silou nabídky a poptávky. Vymezuji rovněž základy ekonomie blahobytu, související s Paretovým optimem - takovým rozdělením statků, kdy alokace již neřeší navýšení uspokojení jednoho jednotlivce na úkor druhého, kterého by aplikace posunula na nižší indiferentní křivku (Sojka, 2010).

Neoklasicisté se ve svých teoriích opírají o optimální ekonomické růstové modely, založené na mezigeneračním altruismu a endogenním ekonomickém růstu. Jednu z významných oblastí těchto modelů tvoří modely optimálního růstu s environmentálními souvislostmi. Ty vycházejí primárně z Hotellingova modelu, zabývajícího se optimálním managementem přírodních zdrojů, za předpokladu, že tyto zdroje nejsou nevyčerpatelné. Hotelling nastoluje otázku substituovatelnosti přírodních zdrojů a pohlíží na problematiku udržitelnosti ekonomickou optikou. Jeho závěry pak hovoří o skutečnosti, že k dosažení optimální spotřeby zdroje je zapotřebí tyto zdroje čerpat mírou, jež odpovídá společenskému diskontnímu faktoru, v pozitivním případě pak mírou, která odpovídá míře úrokové (Heal, 2004).

1.1.3 Alternativní ekonomické proudy

Nejznámější představitel alternativního proudu, Kenneth Boulding, vznáší téma sobeckosti zemí, spočívající ve snaze maximalizovat svůj ekonomický růst bez ohledu na životní prostředí a limity jeho zatěžování. Ve svém díle *Beyond economics: essays on society, religion, and ethics* z roku 1968 rozlišuje ekonomiku „kovbojskou“, ve které absentují limity vně země pro dodávku či odběr surovin a energií, a ekonomiku „vesmírné

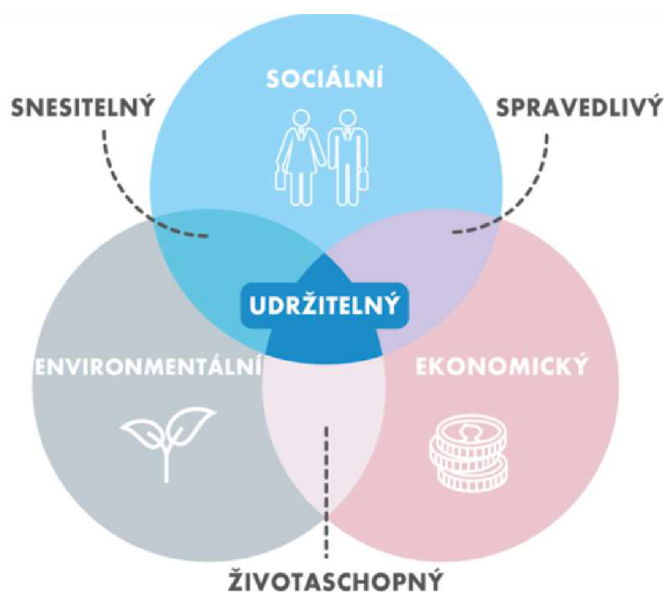
lodi“, pro kterou je příznačná absence rezerv zdrojů a prostor k ukládání odpadů. Jak doplňuje Foltýnová (2005, s. 32), vysoké zásoby a současně nízký tok kapitálu predikuje dobrý stav „vesmírné lodi“, neboť blahobyt determinuje právě kvalita a kvantita kapitálu.

V souvislosti s historickými alternativními proudy pozorujeme rovněž vznik a formování ekologické ekonomie. Ta je dle hlavního představitele, Hermana Daly, zaměřena na udržitelnost ekonomiky v kontextu životního prostředí, tedy na reciprocitu působení přírody a ekonomických aktivit (Daly, 1968). Daly je autorem konceptu ekonomik prázdného a plného světa; prázdný svět dle něj obsahuje pouze omezený umělý kapitál a neomezené přírodní zdroje, u plného světa je pak vztah opačný (tzn. ekonomika plného světa – ekonomika rozvinutých zemí - disponuje hojností umělého kapitálu a limity kapitálu přírodního). Dis balanci pak Daly navrhuje odstranit plnou integrací ekonomiky do ekosystému (Daly, 1968).

1.2 Pilíře udržitelného rozvoje

Odborná literatura (např. Moldan s Kolářovou, 2001) hovoří o třech vzájemně interagujících pilířích konceptu trvale udržitelného rozvoje - o pilíři ekonomickém, environmentálním a sociálním. Niže uvedený Obrázek 1 poukazuje na jejich vzájemnou provázanost.

Obrázek 1 Pilíře trvale udržitelného rozvoje

Zdroj: Statistika a my, 2018.

Strategie udržitelného rozvoje vychází z požadavků rozvoje a vyváženosti předmětných pilířů, tak, aby žádný nebyl preferován na úkor druhého. Následující podkapitoly podrobují každý z těchto pilířů podrobnějšímu zkoumání.

1.2.1 Ekonomický pilíř

Při pokusu definovat ekonomický pilíř jako celek lze využít Neubauerovu teorii, dle které je ekonomický rozvoj udržitelný „*nesnižuje-li kapacitu do nekonečna poskytovat neklesající užitek per capita*“ (Neubauer, 2013, s. 80). Společnost je tak, v dikci této teorie, udržitelná, pokud současná generace zanechá té budoucí minimálně stejně velkou zásobu kapitálu, které se jí dostalo od generace minulé. V dikci výkladu představitelů klasické školy, přírodní kapitál, coby volný statek, lidstvo svou ekonomickou činností redukuje, a to nejen co do kvantity, nýbrž i co se kvality týče. Úkolem budoucích generací je tak dle Jeníčka s Greplem (2008, s. 151) prosadit takové změny, aby environmentální funkce přírody získaly v ekonomickém a politickém plánování zemí důstojnější pozici.

Ekonomický pilíř je ve své podstatě tvořen indikátory z několika oblastí. Hovoříme-li o oblasti makroekonomické a fiskální, do této řadíme indikátory: HDP na osobu, podíl vládního deficitu na HDP a podíl vládního dluhu na HDP a produktivitu práce. V oblasti dopravy, jež se zřetelně prolíná s environmentálním pilířem je sledován indikátor přepravní náročnosti v dopravě, v oblasti, zaměřené na zemědělství a lesnictví pak indikátor spotřeby základních živin v minerálních hnojivech, spotřeba pesticidů a defoliace. V oblasti energetiky zobrazuje její vývoj indikátor energetické náročnosti HDP (Maier, 2012).

1.2.2 Environmentální pilíř

Environmentální pilíř je koncipován s ohledem na nutnost zachování stability globálních ekosystémů. Akcentuje na udržení jejich rezilience při adaptaci na vnější změny. Zde zdůrazňuje Munasinghe (2019, s. 46), že se jedná o přizpůsobení se vnějším jevům a změnám, nikoliv o ponechání (zakonzervování) určitého ideálního stavu.

Mezi strategické cíle tohoto pilíře spadá nejen zvyšování kvality životního prostředí a tvorba podmínek pro regeneraci přírody, nýbrž právě i omezení a separace ekonomického růstu na úkor životního prostředí. Podle Kotíka (2012, s. 17) by měl být tento cíl schopen ovlivnit přístup člověka ve směru k environmentální udržitelnosti

Rovněž environmentální pilíř v sobě absorbuje určité indikátory, a to primárně v souvislosti s environmentální ochranou. Jedná se o podíl materiálově využitých odpadů, o materiálovou spotřebu, o emise skleníkových plynů na jednotku HDP/obyvatele, jakož i o index běžných druhů volně žijících ptáků, mající vliv na celkovou biologickou rozmanitost přírody na Zemi.

1.2.3 Sociální pilíř

Sociální pilíř se zabývá problematikou eliminace chudoby, ochranou kulturní diverzity a s ní související stability kulturních a sociálních systémů. Mezi jeho základní premisy patří i orientace na eliminaci diskriminace, problematika mezigenerační soudržnosti a způsob efektivního sociálního začleňování ohrožených skupin. Jak podotýká Jeníček s Foltýnem (2003, s. 17), tento pilíř se vyvíjí nejdynamičtěji ze všech pilířů udržitelnosti, neboť je pro lidskou společnost a její fungování klíčovým.

Mezi indikátory sociálního pilíře, mající za cíl podporovat lidské zdroje k dosažení maximální sociální jednoty, řadíme obecnou míru nezaměstnanosti, její regionální rozptyl, a demografické údaje jako míru úmrtnosti či očekávanou délku života. S ní pak souvisí i indikátor, známý jako index lidského rozvoje, který každoročně uveřejňuje Program spojených národů pro rozvoj. Indikátor v sobě zahrnuje ukazatele, týkající se průměrné očekávané délky života, úrovně vzdělanosti (vyjádřené podílem gramotného obyvatelstva), úroveň vzdělanosti a ukazatel životní úrovně.

1.3 Vybrané indikátory udržitelného rozvoje v kontextu environmentu

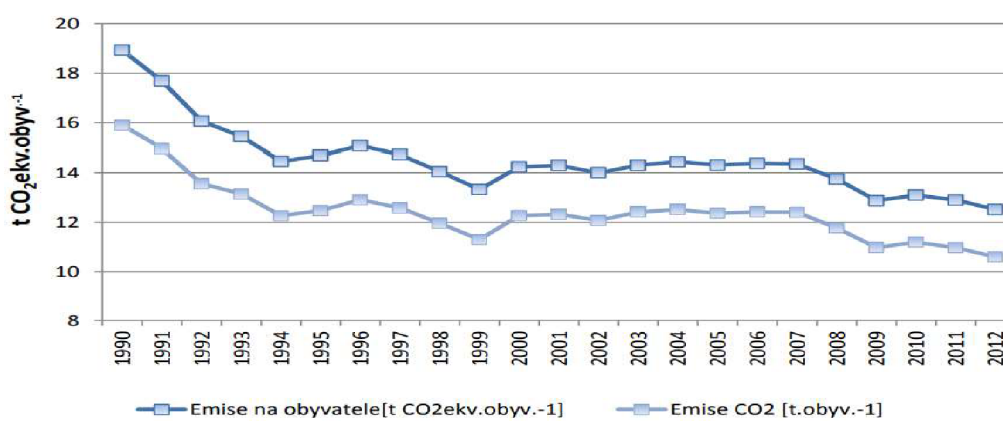
Jak již bylo uvedeno výše, každý ze tří pilířů udržitelného rozvoje je tvořen indikátory, jejichž analýza napomáhá k naplňování strategických cílů koncepce udržitelného rozvoje pro danou oblast. Tato kapitola se věnuje vybraným indikátorům environmentálního pilíře, a to emisi skleníkových plynů a materiálové spotřebě. S ohledem na téma a rozsah práce považuje autor za vhodné se podrobněji věnovat těmto dvěma indikátorům, neboť stěžejním způsobem ovlivňují životní prostředí.

1.3.1 Emise skleníkových plynů

Emisi skleníkových plynů lze posuzovat podle ukazatelů emise na obyvatele a na jednotku HDP. Ukazatel emise skleníkových plynů na obyvatele je definován jako

celkový roční počet člověkem vytvořených emisí skleníkových plynů, přepočtených na CO₂, na počet všech obyvatel, kteří žijí na území daného státu (Kotík, 2012, s. 36). Poněkud rozdílná je definice emise skleníkových plynů na jednotku HDP, která představuje uhlíkovou náročnost tvorby HDP, a je tvořena úhrnem emisí skleníkových plynů, přepočtených na jednotku HDP. Pro názornost a komparaci hodnot poslouží Obrázek 2, zachycující emise skleníkových plynů a emise CO₂ na obyvatele ČR za období let 1990 - 2012 a Obrázek 3, zachycující emise skleníkových plynů a emise CO₂ na jednotku HDP v ČR, opět v rozmezí let 1990 - 2012.

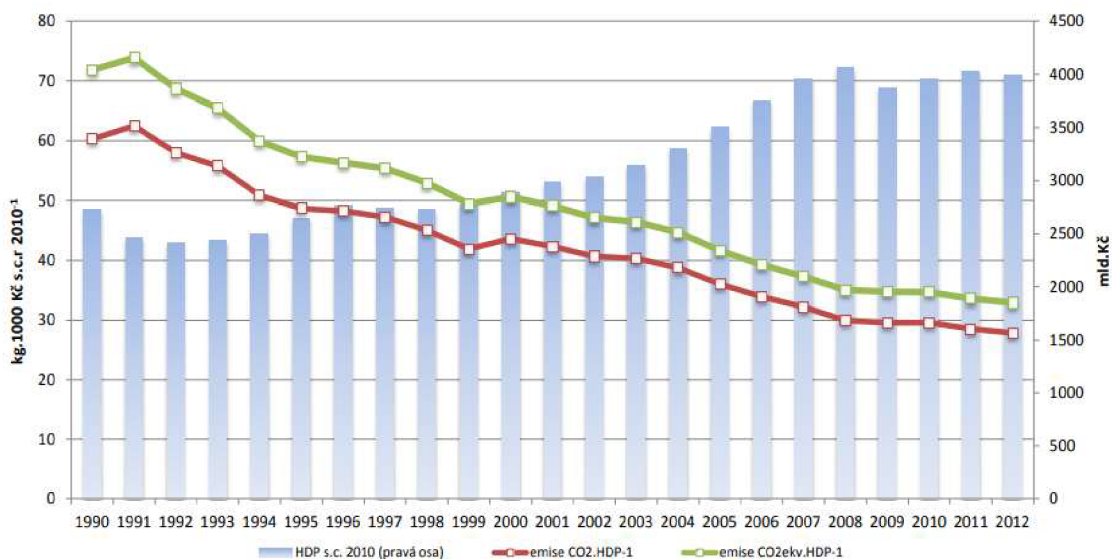
Obrázek 2 Agregované emise skleníkových plynů a CO₂ na obyvatele ČR za období 1990 - 2012

Zdroj: Vláda ČR, 2016, s. 193.

Z Obrázku 2 je patrné, že emise skleníkových plynů a CO₂ vykazují sestupnou tendenci, dlouhodobě však až po roce 2007. Tato skutečnost je důsledkem snižování podílu fosilních zdrojů, jakož i energetické náročnosti průmyslu a dopravy. Jak podotýká *Situační zpráva ke Strategickému rámci udržitelného rozvoje ČR z roku 2016*, pokles emisí je způsoben i útlumem ekonomiky ČR (Vláda ČR, 2016).

Obrázek 3 Agregované emise skleníkových plynů a CO2 na jednotku HDP v ČR za období 1990 - 2012

Zdroj: Vláda ČR, 2016, s. 194.

Obrázek 3 ukazuje sestupnou tendenci agregovaných emisí skleníkových plynů a CO2 na jednotku HDP již od roku 1991 (s mírným výkyvem v roce 2000), avšak průměrné hodnoty, s ohledem na charakter české ekonomiky, jsou stále vysoko nad průměrem zemí EU 28.

Jak uvádí předmětná Situační zpráva, „emise skleníkových plynů byly v roce 2012 o 39,2 % vyšší než průměr zemí EU 28¹, který činí 9 tun CO2 na obyvatele“ (Vláda ČR, 2016, s. 194). Co se týče emisí skleníkových plynů a CO2 na jednotku HDP, zde dokonce hovoříme o 69,3 % nad průměrem EU 27. Premianty unie jsou, co se týče hodnot emisí na obyvatele státy s nižším ekonomickým výkonem na obyvatele (Rumunsko, Chorvatsko) a státy s nižší emisní náročností ekonomiky (Švédsko, Francie). Nejvyšších hodnot pak dlouhodobě dosahuje Lucembursko. U emisí skleníkových plynů na jednotku HDP vévodí v evropském žebříčku státy s vysokým ekonomickým výkonem a energetikou založenou na nefosilních zdrojích (Rakousko, Dánsko), nejvíce emisí pak vyprodukuje země, kde emisní náročnost ovlivňuje struktura tvorby HDP, kterou tvoří emisně náročné sektory (Polsko, Bulharsko) (Vláda ČR, 2016, s. 195).

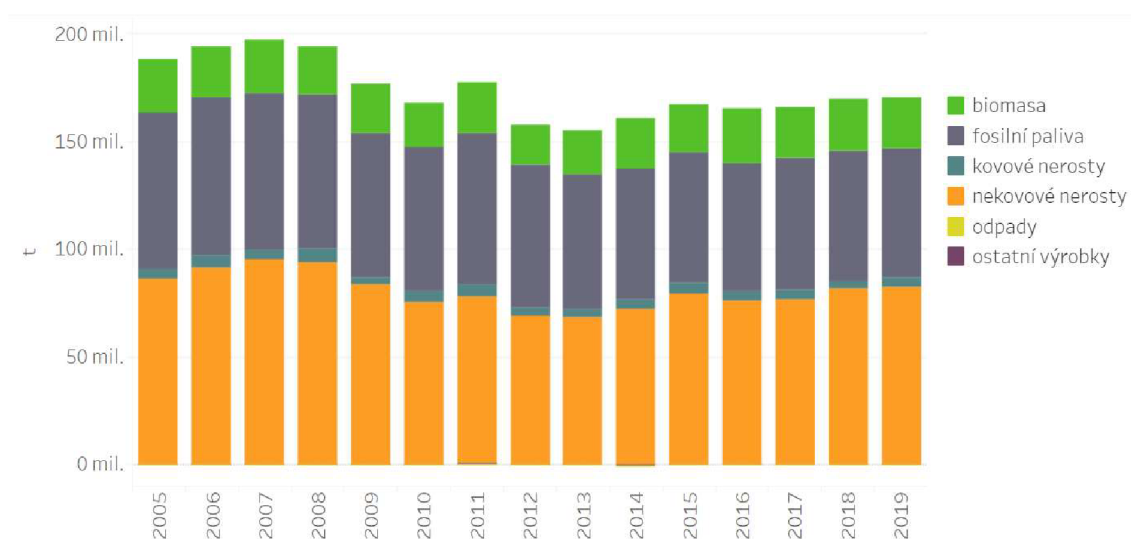
¹ Pozn.: V době kompilace této práce tvoří EU již pouze 27 států. Proto je nadále pracováno s označením EU 27.

1.3.2 Materiálová spotřeba

Materiálovou spotřebu můžeme definovat jako celkové fyzické množství vytěžených surovin a vyprodukované biomasy, jež byla získána na území daného státu. Pro zjištění celkové materiálové spotřeby je pak k těmto materiálům přičítán veškerý import, a logicky odečítán veškerý export materiálů. O materiálové spotřebě můžeme hovořit jako o potenciálně nejdůležitějším signifikantu zatížení životního prostředí. Právě čerpání surovin, jejich zpracovávání a konzumace totiž představuje primární zátěž, a je odpovědné za vznik mnoha environmentálních problémů (např. strukturální změny v krajině spojené s těžbou, snižování biodiverzity, za nadměrnou eutrofizaci či globální změnu klimatu).

Obrázek 4 zachycuje strukturu domácí materiálové spotřeby, resp. její rozložení v celku dle skupin v období let 2005 - 2019.

Obrázek 4 Domácí materiálová spotřeba v členění dle skupin materiálu v ČR, v období 2005 - 2019

Zdroj: Sdg-data, 2020.

Ve sledovaném období, mezi roky 2005 a 2019, domácí materiálová spotřeba klesla o 9,4 %, z 187,9 mil. tun na 170,3 mil. tun. V přepočtu na osobu se jednalo o pokles z 18,4 tun na 16 tun na osobu. Vývoj v celém období nebyl konstantní, v průběhu let bylo maxima dosaženo v roce 2007 (196,7 mil. tun) a minima v roce 2013 (155,1 mil. tun). Celkový trend domácí materiálové spotřeby udávaly zejména nekovové nerosty tvořící její největší část (48 % v roce 2019), jejichž spotřeba mezi roky 2005 a 2019 klesla o 5,4 %, z 86,1 mil. tun na 81,6 mil. tun. Druhá nejvíce zastoupená složka, fosilní paliva,

zaznamenala významnější pokles, a to o 18 %, z 72,9 mil. tun na 59,7 mil. tun. U některých složek indikátoru (ostatní výrobky, odpady) byl ve sledovaném období zaznamenán nárůst, ale vzhledem k jejich zastoupení nebyl tímto celkový indikátor ovlivněn. Pokles obnovitelných materiálů (krmiva, biomasy, atd.) je třeba hodnotit v kontextu požadavků mezinárodní úrovně negativně. Tyto požadavky stanoví, že by udržitelná spotřeba materiálů měla být v určitém rozsahu zajištěna právě skrze obnovitelné zdroje. Pozitivním trendem je však pokles podílu uhlí a nárůst zemního plynu, čili oproštění se od konvenčních fosilních paliv a jejich nahrazení vhodnější alternativou.

Budeme-li komparovat ČR a ostatní země EU 27, domácí materiálová spotřeba je v ČR o cca 10 % vyšší, než je průměr EU 27. Vyšší hodnoty vykazuje i materiálová náročnost, která atakuje hranici o 34 % vyšší než je průměr EU 27. Vysokou materiální náročnost vykazují země jako Estonsko, Rumunsko či Bulharsko, nízkou naopak Lucembursko, Nizozemí či Španělsko (Vláda ČR, 2016, s. 79).

1.4 Udržitelný rozvoj a Česká republika

Nezbytnou součástí prosazování koncepce trvale udržitelného rozvoje je právní zakotvení pojmu do legislativy dané země. Tohoto bylo v ČR dosaženo akceptací zákona č. 17/1992 Sb. o životním prostředí, kdy ust. § 6 říká, že „*trvale udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů*“.

V roce 2004 dochází k dalšímu milníku - pod vedením Rady vlády pro udržitelný rozvoj, založené v roce 2003, vzniká Strategie udržitelného rozvoje České republiky, opírající se o závěry konferencí OSN z Johannesburgu a Ria de Janeira (2002) a vycházející ze Strategie udržitelného rozvoje EU z roku 2001. Strategii tvoří šest základních oddílů, explicitně souvisejících se třemi pilíři trvale udržitelného rozvoje: ekonomický pilíř (posilování konkurenceschopnosti), environmentální pilíř (ochrana přírody a přírodních zdrojů), sociální pilíř (posílení soudržnosti a sociální stability), výzkum a vývoj, vzdělávání, správa věcí veřejných. V roce 2010 předmětnou Strategii nahrazuje Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR, v podobě, ve které jej známe dnes. Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky definuje priority a cíle, které jsou

řazeny do pěti prioritních os, jejichž udržitelný rozvoj je tímto dokumentem řešen (Ministerstvo životního prostředí, 2010):

- Prioritní osa 1: Společnost, člověk a zdraví;
- prioritní osa 2: Ekonomika a inovace;
- prioritní osa 3: Rozvoj území;
- prioritní osa 4: Krajina, ekosystémy a biodiverzita; a
- prioritní osa 5: Stabilní a bezpečná společnost.

Globálním cílem Strategického rámce je zlepšení života současné generace i generací budoucích cestou vytvoření udržitelných komunit, schopných efektivně užívat zdroje a odblokovat ekologický a sociální inovační potenciál nutný k zajištění ekonomické prosperity, ochrany životního prostředí a sociální soudržnosti.

V roce 2016 zveřejňuje Úřad vlády ČR Strategický rámec Česká republika 2030, jež je součástí společného úsilí zemí EU 27 o udržitelný rozvoj a rovněž příspěvkem ČR k naplňování globálních cílů udržitelného rozvoje, tak, jak tyto přijala OSN v roce 2015. Strategický rámec Česká republika 2030 propojuje koncepce kvality života a udržitelného rozvoje, s cílem zvýšit kvalitu obyvatel v ČR při respektování přírodních limitů. Strategický rámec Česká republika 2030 formuluje své cíle celkem v šesti klíčových oblastech: Lidé a společnost, hospodářský model, odolné ekosystémy, obce a regiony, globální rozvoj a dobré vládnutí. Strategický rámec bere do úvahy rovněž vnější kontext rozvoje České republiky, a zabírá se tzv. globálními megatrendy, resp. jejich dopady na strategické cíle rozvoje České republiky.

2 Program Zdravé město

Druhá kapitola předkládané práce se již plně věnuje tématu programu Zdravé město. Představuje jeho historii a současnost, provázanou s programy Zdraví 2020 a Agenda 2030. a poukazuje na program, stojícím na principu udržitelného rozvoje a strategického plánování.

2.1 Historie mezinárodního programu Zdravé město

Projekt, iniciovaný WHO, vznikl ve spolupráci s OSN v roce 1988, pod záštitou zamýšleného spojení zdravějšího a spokojenějšího života občanů měst a zemí po celém světě, na základě sociálně - přírodního a ekonomického přístupu. V rámci spolupráce s několika evropskými městy rozvinula WHO celkem 11 kvalit, kterých by se mělo každé zdravé město snažit dosáhnout (de Leeuw a kol., 2018, s. 349):

- čisté, bezpečné, kvalitní prostředí (včetně kvality bydlení),
- ekosystém, který je stabilní a udržitelný z dlouhodobého hlediska,
- silná, vzájemně se podporující a nekompromisní komunita,
- vysoký stupeň účasti a kontroly veřejnosti o rozhodovacích procesech ovlivňujících jejich život,
- zajištění základních potřeb (jídlo, voda, přístřeší, příjem, bezpečnost a práce) pro všechny lidi,
- přístup k širokému spektru zkušeností pro interakci,
- rozmanitá, vitální a inovativní ekonomika města,
- povzbuzování v souvislosti s minulostí a dědictvím městských obyvatel,
- forma, která je kompatibilní a vylepšuje předchozí charakteristiky,
- optimální úroveň vhodného veřejného zdraví a zdravotnické služby přístupné všem,
- vysoký zdravotní status obyvatel (vysoká hladina zdraví a nízká úroveň onemocnění).

Přestože WHO původně zamýšlela spuštění projektu pouze na evropské půdě, i země mimo Evropu projevíly poptávku po vstupu do tohoto projektu, namátkou např. Kanada, Austrálie či Japonsko, které se velice rychle stalo premiantem tohoto projektu (de Leeuw a kol., 2018). Jak autoři udávají, během prvního desetiletí trvání projektu (v letech 1988 - 1998) se do něj zapojilo přes 1100 měst z 29 evropských zemí; v USA vzniká

tzv. Občanská liga, v Asii pak Asijsko-pacifická aliance pro zdravá města, a rovněž Mezinárodní nadace Zdravých měst, která zastřešuje (finančně i propagačně) základní funkci projektu (de Leeuw a kol., 2018).

2.2 Mezinárodní program Zdravé město WHO

V odborné literatuře se setkáme s několika definicemi pojmu Zdravé město. WHO o Zdravém městě hovoří jako o městě, které se neustále rozvíjí, a které rozšiřuje vlastní zdroje tak, aby bylo schopno umožnit lidem v něm žijícím rozvoj jejich potenciálu v maximálním množství. Národní síť Zdravých měst České republiky souhlasně s WHO o Zdravém městě hovoří jako o municipalitě, která otevírá prostor k posilování zájmů obyvatel a jejich aktivit. Zdravá města podle Národní sítě Zdravých měst České republiky dbají a podporují strategické kvality veřejné správy a kladou důraz na participaci občanů a občanských aktivistů, při plném respektu k jejich názoru.

Koncept pod záštitou WHO podporuje zvládnutí nepříznivých dopadů městského prostředí na zdraví obyvatel. Jedná se o přirozený důsledek aktivní urbanizace, která klade důraz na zaobírání se otázkami městského zdraví. Urbanizace, stejně jako změny společenských a pracovních návyků lidí ve společnosti, napomáhají rovněž k úniku a šíření infekčních nemocí mezi obyvateli - WHO proto na problematiku koncepce Zdravých měst pohlíží i optikou inkluze zdravotních problémů do aspektů veřejného pořádku. Zde si pak lze povšimnout kolize mezi koncepcí Zdravých měst a tradičního zdravotního přístupu, který nepovažuje tyto aspekty za podstatné pro veřejné zdraví obyvatel.

Z výše uvedeného by se mohlo jevit, že správné fungování konceptu Zdravé město je výlučně v dikci daných měst; avšak pouze participace občanů, skupin a soukromého sektoru (podnikatelské subjekty, nevládní organizace) mohou zaručit úspěšné zavedení konceptu do praxe a jeho praktické dlouhodobé provádění. S tímto názorem se ostatně ztotožňuje i WHO, která doplňuje, že pro funkčnost projektu je nezbytné jasné dokumentární vymezení a stanovení kritérií pro budoucí směřování. Tuto úlohu plní dokumenty, známé jako Zdraví 2020 a Agenda 2030.

2.2.1 Zdraví 2020

Program Zdraví 2020 je nástupnickým programem Zdraví pro všechny v 21. století, a ukazuje na možnosti, kterak dosáhnout zlepšení zdraví populace států, pokud se zapojí

všechny stupně veřejné správy do naplňování strategických cílů, zaměřených jak na zlepšení zdraví obyvatel, tak na snižování nerovností v oblasti zdraví. Holčík (2015) je přesvědčen, že program Zdraví 2020 bude motorem pro změnu současného zdravotnictví, kdy uvědomování si dopadů rozhodnutí veřejné správy na zdraví občanů povede k větší participaci občanů na jejich vlastním zdraví, neboť tito jej budou považovat na maximální hodnotu v životě.

Vize programu WHO shrnuje do několika bodů, jež spojují oblasti zdravotnictví, hospodářství, regeneraci a rozvoj měst (Národní síť Zdravých měst, 2018):

- Udržitelné město,
- město pro děti,
- zdraví jako životní styl,
- město jako domov,
- město informací a technologií,
- prosperující město,
- naše město stojí za to vidět.

Programem Zdraví 2020 země realizují mechanismy v rámci tvorby akčních plánů, coby implementačních dokumentů programu Zdraví 2020. V ČR hovoříme o Národní strategii ochrany a podpory zdraví a prevence nemoci, jež vláda schválila svým usnesením v roce 2015. Jejím primárním účelem je stabilizace systému prevence nemocí a ochrana zdraví, a nastartování takových dlouhodobě udržitelných mechanismů, které nutně povedou ke zlepšení zdravotního stavu populace. Není přitom určena výlučně institucím veřejné správy, nýbrž i konkrétním jedincům, komunitám, neziskovému a soukromému sektoru, či vzdělávacím institucím.

2.2.2 Agenda 21

Agenda 21 je při jazykovém rozboru programem, seznamem věcí pro naplnění vytyčených cílů. Číslovka 21 pak odkazuje ke skutečnosti, že se jedná o dokument pro 21. století, který má za úkol řešit v zájmu každého jednotlivce veškeré problémy, které na pomezí tohoto století (a do budoucna) vyvstanou. Agenda 21 je dokumentem, rozděleným do celkem 4 částí a 40 kapitol, kdy se každá z nich věnuje jiné oblasti, nezbytné pro nastolení principů udržitelného rozvoje. Mezi ty základní patří (United Nations Sustainable Development, 1992):

- propojení ekonomického a sociálního prostředí s environmentem. Řešení musí zahrnovat všechny tyto oblasti, jinak nebude dlouhodobě efektivní,
- nutnost strategického plánování s akcentem na dlouhodobou perspektivu,
- uvědomění si omezenosti kapacity životního prostředí, nikoliv výlučně ve smyslu zdrojů surovin, nýbrž i co do prostoru znečišťování,
- opatrnost v lidském konání, s akceptací důsledků činností pro životní prostředí
- prevence - efektivní předcházení vzniku problémů,
- odpovědnost ve smyslu zlepšování sociálních podmínek v rámci ekologické únosnosti, při zohlednění základního principu sociální politiky - sociální spravedlnosti,
- zohledňování vztahů a vazeb globální a místní úrovně,
- mezigenerační a vnitrogenerační odpovědnost, respekt práv všech generací na zdravé životní prostředí,
- participace veřejnosti, při zachování principů demokratických procesů.

Agenda 21 upozorňuje, že velké množství problémů a řešení, které jsou v Agendě obsaženy, má kořeny na úrovni místních aktivit, tedy místních úřadů, které tvoří celkovou (ekonomickou, sociální a environmentální) infrastrukturu, a zároveň sehrávají důležitou roli v edukaci veřejnosti a v ochotě jejich participace na dosažení udržitelného rozvoje. Podle Agendy 21 jsou totiž místní úřady tím nejpovolanějším orgánem, který je schopný proces udržitelného rozvoje nastartovat a koordinovat. Přes výše uvedené bývá agenda kritizována, a to především z neoliberálních kruhů. Častým argumentem je její abstraktnost, přílišná ambicióznost, jakož i omezování práv jednotlivce. Z právního hlediska je pak kritika mířena i na její význam - jedná se o dokument tzv. měkkého právního významu, který je z povahy věci nevymahatelný. Signatářským státům tak nehrozí postih v případě, kdy budou jednat s tímto dokumentem v rozporu, popř. se tímto nebudou řídit.

2.2.3 Místní Agenda 21

V souladu s vizemi Agendy 21, která explicitně ve své 28. kapitole vyzývá místní samosprávy, aby vstoupily do dialogu s místními organizacemi, soukromými subjekty a občany, hovoříme o Místní Agendě 21 (MA21). Místní Agenda 21 je programem konkrétní obce a regionu, který aplikuje do praxe principy udržitelného rozvoje. Nezbytnou součástí je vytvoření strategického rámce, plánu, který propojuje aspekty

ekonomie, sociální politiky a environmentu, a je vytvářen v kooperaci s veřejností. Jak uvádí Hrabalová (2006, s. 19), Místní Agenda 21 zohledňuje konkrétní problémy daného místa a je procesem směřujícím k zajištění dobré a udržitelné kvality života a životního prostředí dané lokality.

Implementace Místní Agendy 21 není právně vyžadována (zákony ani vyhlášky nestanoví tuto povinnost do chodu místních samospráv), je však v zájmu každé samosprávy, aby vytvářela takové podmínky, které budou příjemné pro život v dané obci či regionu. S ohledem na skutečnost, že se jedná o účastenský proces, je zapotřebí, aby byla místní samosprávou navázána úzká spolupráce s veřejností. Ta se podílí jak na vytváření plánů v rámci různých fází, tak na jejich následných realizacích. Základním cílem participačního procesu v obcích i regionech je posílení demokratických principů vládnutí a prohlubování důvěry obyvatel ve volené orgány.

Místní Agenda 21 je uceleným systémem, který tvoří dílčí části, jež jsou vzájemně propojené. Tyto části je zapotřebí tvořit dle možností místních podmínek, přičemž vlastní realizace má specifické základní systémové prvky, které tvoří (Kašpar, Petrová, 2006):

- organizační zázemí - to bývá většinou součástí organizační struktury místní správy, pokud není, je zapotřebí, aby s touto bylo oficiálně propojeno,
- partnerství - ve smyslu dlouhodobé a efektivní spolupráce místní správy, místních organizací a veřejnosti,
- kapacita pro získávání zdrojů - majoritně lidé, zapojení do realizace souvisejících aktivit, přičemž se nejedná pouze o získávání finančních prostředků, ale i o přínos ve smyslu znalostí či aktivit,
- politická podpora - akceptace ze strany místního zastupitelstva, které se tímto zavazuje k respektování principů udržitelného rozvoje,
- strategie udržitelného rozvoje za účasti veřejnosti - nutnost vypracování strategie místní správy, za participace veřejnosti. Součástí strategického plánu bývá akční plán, vycházející ze strategických cílů a rozvíjející sociálně - ekonomické a ekologické aspekty.
- edukace, informovanost - vzděláním a osvětou v oblasti udržitelného rozvoje dochází k motivaci občanů zapojit se do procesu,
- management kvality - MA21 má přímou návaznost na řízení a efektivitu výkonu místních správ (ISO 9000, ISO 14000),

- vnější vztahy a vazby - potřeba budování a koordinace vztahů vně, např. v rámci realizace projektů na národní/mezinárodní úrovni,
- mikroprojekty - projekty, přispívající k udržitelnosti.

2.2.3.1 Kritéria Místní agentury 21 pro obce a města

Kritéria pro měření kvality MA21 dělíme do pěti kategorií (kategorie „zájemci“ a dále kategorie A - D). Součástí každé z nich jsou kritéria a měřitelné ukazatele, kterými je hodnocena realizace MA21 v dané obci či regionu. Kritéria nemají závazný charakter, jejich hlavním úkolem je usnadnit orientaci v rámci celého procesu.

Kategorie zájemci má pouze informační charakter. Jejím cílem je seznámení obce či regionu s MA21; municipalita se pak rozhodne, zdali se do aktivit MA21 zapojit. Tabulka 1 představuje tuto kategorii.

Tabulka 1 Kategorie zájemci

Č.	Kritérium	Ukazatel	Limit
i	Zájem o zápis do evidence MA21	vyplnění registračního formuláře do Databáze MA21	Ano/ne
ii	Kontaktní osoba MA21	Stanovení kontaktní osoby	Ano/ne
iii	Zpětná vazba o stavu MA21	Pravidelné potvrzení zájmu o evidenci v Databázi MA21	Ano/ne

Zdroj: vlastní zpracování dle CENIA (2021).

Kategorie D staví na aktivitách na principech partnerství a vytvoření organizační struktury (ustanovením oficiálního koordinátora MA21). V této kategorii již na procesu participuje široká veřejnost, tak jak uvádí Tabulka 2.

Tabulka 2 Kategorie D

Č.	Kritérium	Ukazatel	Limit
i	Organizační struktura MA21	ustanovení odpovědného politika pro MA21 ustanovení koordinátora MA21 existence neformální skupiny pro MA21	Ano/ne
ii	Aktivní zapojení veřejnosti do oblasti plánování a rozhodování	plánování s veřejností (akční/komunitní)	min. 2 akce za rok
iii	Prezentace činností a výstupy MA21	aktualizace web. stránky s informacemi o MA21, uveřejňování zprávy o MA21 v místních/regionálních/celostátních médiích	informace o aktivitách v daném roce na webu, resp. min. 2

			zprávy v médiích za pololetí
iv	Spolupráce/partnerství sektoru veřejné správy, občanského a podnikatelského sektoru	společné zapojení zástupců občanského a podnikatelského sektoru do aktivit	min. 2 společné aktivity za rok

Zdroj: vlastní zpracování dle CENIA (2021).

V kategorii C je nezbytné ustanovit orgány samosprávy pro MA21 a schválit oficiální dokument pro přihlášení. Charakteristická je propracovaná struktura, pravidelná setkávání a veřejné diskuze, kategorie zdůrazňuje propojení jednotlivých oblastí života a jejich představitelů, tak jak ukazuje Tabulka 3.

Tabulka 3 Kategorie C

Č.	Kritérium	Ukazatel	Limit
i	Oficiální orgán samosprávy pro MA21	ustanovení/existence orgánu pro sledování postupu MA21, složeného ze zástupců veřejné správy, neziskového sektoru a komerčního sektoru	Min. 1 zástupce z každého sektoru
ii	Oficiálně schválený dokument k MA21	schválení dokumentu k MA21 zastupitelstvem obce	Ano/ne
iii	Informace, vzdělávání, osvěta k udržitelnému rozvoji a MA21	pořádání osvětových kapání k udržitelnému rozvoji realizace osvětových akcí k udržitelnému rozvoji, MA21 a souvisejícím tématům	Min. 1 kampaň/ 1 osvětová akce ročně
iv	Sledování a hodnocení procesu MA21	projednávání pravidelné zprávy o MA21 radou nebo zastupitelstvem obce	Ano/ne
v	Finanční podpora aktivit MA21 ze strany samosprávy	schválení finanční podpory aktivit MA21 vyplývající z komunitního plánování radou nebo zastupitelstvem obce	Min. 1x ročně
vi	Pravidelná veřejná fóra k celkovému rozvoji obce	pořádání veřejného fóra udržitelného rozvoje/MA21 k celkovému rozvoji obce	Min. 1x ročně

Zdroj: vlastní zpracování dle CENIA (2021).

Kategorie B doplňuje kategorii předchozí. Dílčí koncepce staví na principech udržitelného rozvoje na základě měřitelných indikátorů, které si municipality definují buď v návaznosti na ECI nebo za pomoci svých občanů. Kritéria v rámci dané kategorie, jejich ukazatele a limity představuje Tabulka 4.

Tabulka 4 Kategorie B

Č.	Kritérium	Ukazatel	Limit
i	Strategie udržitelného rozvoje města/obce nebo strategický plán	strategie/strategický plán k udržitelnému rozvoji, schválený zastupitelstvem obce	Ano/ne

	rozvoje municipalit respektující principy UP		
ii	Dílčí koncepce v souladu se Strategii obce nebo strategickým plánem, respektujícím principy udržitelného rozvoje	dílčí koncepce, která naplňuje principy udržitelného rozvoje, schválená zastupitelstvem obce	prohlášení o naplnění principů udržitelného rozvoje, min. v 1 platné dílčí koncepci
iii	Systém finanční podpory obce pro realizaci opatření MA21	schválení systému finanční podpory, zahrnujícího podporu MA21 radou nebo zastupitelstvem obce	Ano/ne
iv	Získávání externích zdrojů pro realizaci MA21	získání externích zdrojů pro realizaci aktivit MA21	Min. 1 aktivní v roce
v	Stanovení a sledování vlastních indikátorů MA21	stanovení a sledování vlastních indikátorů, vyplývajících z komunitního plánování	Ano/ne
vi	Sledování mezinárodně standardizovaných indikátorů udržitelného rozvoje	sledování mezinárodních indikátorů udržitelného rozvoje	Ano/ne
vii	Certifikované proškolení koordinátora MA21	absolvování příp. aktuální účast koordinátora MA21 na akreditovaném školení pro koordinátory MA21	Ano/ne
viii	Výměna zkušeností a přenos příkladů dobré praxe v oblasti MA21	aktivní zveřejňování vlastních příkladů dobré praxe v rámci tématické akce min. regionálního významu	Ano/ne

Zdroj: vlastní zpracování dle CENIA (2021).

Do kategorie A může být obec zařazena v okamžiku, kdy ve třech po sobě následujících letech obhájí zařazení do kategorie B. V rámci této kategorie jsou všechny činnosti města propojeny v komplexním procesu do strategického řízení, které plně respektuje principy udržitelného rozvoje. Obec aplikuje nástroje řízení veřejné správy a naplňuje kritéria, stanovená v Tabulce 5.

Tabulka 5 Kategorie A

Č.	Kritérium	Ukazatel	Limit
i	Oficiální orgán samosprávy pro sledování stavu udržitelného rozvoje	ustanovení orgánu rady nebo zastupitelstva obce	Ano/ne
ii	Management kvality v rámci veřejné správy	zavedení certifikovaného systému řízení kvality v rámci činnosti úřadu obce (ISO, CAF atd.)	Ano/ne
iii	Principy udržitelného rozvoje jsou v obci prakticky uplatňovány	udržení/zlepšení stávajícího stavu a vlivu na udržitelný rozvoj a spokojenosti obyvatel s kvalitou života v obci a procesem MA21	zjištění stavu min. 1x za 3 roky

Zdroj: vlastní zpracování dle CENIA (2021).

2.2.4 Agenda 2030

Agenda 2030 je jedním z dokumentů, které usměrňují a napomáhají realizovat vize Zdravých měst. Agenda 2030 je určena na období 2015 - 2030, přičemž obsahuje 17 cílů udržitelného rozvoje dle OSN - tyto cíle udržitelného rozvoje v rámci dokumentu Směrování k udržitelné Evropě do roku 2030 ilustruje níže uvedený obrázek:

Obrázek 5 Cíle udržitelného rozvoje

Zdroj: Evropská komise (2019, s. 8).

Dokument uvádí, „*cíle nabízejí nezbytnou dlouhodobou perspektivu, která přesahuje volební období a krátkodobé úvahy s okamžitým efektem. Pomáhají nám, abychom mohli udržet stabilní demokracie, budovat moderní a dynamické ekonomiky a přispívat k utváření světa s lepší životní úrovní a menšími nerovnostmi, světa, v němž nikdo nezůstává opomenut a přitom se v něm respektují limity naší planety a myslí na její zajištění pro budoucí generace*“ (Evropská komise (2019, s. 8). V oblasti životního prostředí roste dle Dokumentu zaměstnanost rychleji než v hospodářství jako celku. Potenciál má pak oblast technologie obnovitelných zdrojů energie i do budoucna - očekává se vytvoření velkého množství pracovních míst (až 400.000) na lokálních úrovních. Podmínkou je však zajištění potřebných dovedností a kompetencí pro zaměstnání, jež podporují přechod na zelenou ekonomiku.

Od předchozích rozvojových strategií se Agenda 2030 liší především svojí komplexností, kdy se do její tvorby zapojily všechny členské státy OSN, včetně jejich podnikatelské sféry či akademických obcí. Agenda akcentuje na jasná data a pravidelný monitoring

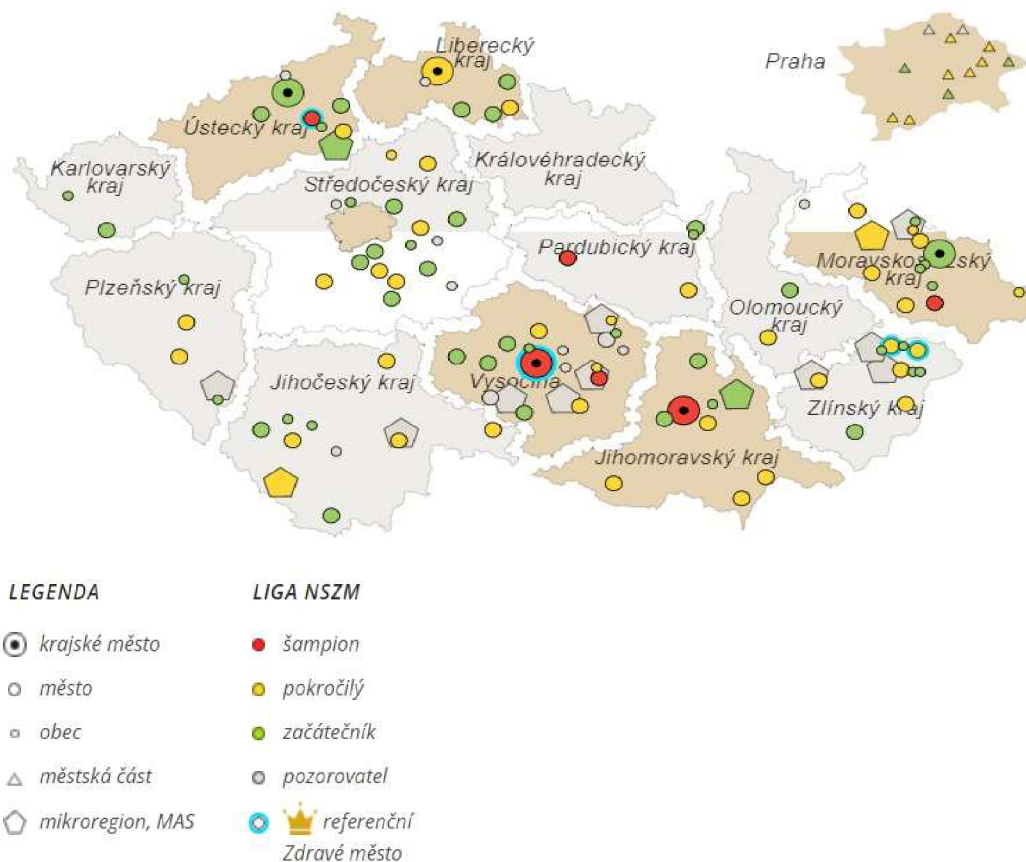
jejího plnění, který probíhá každoročně v rámci Politického fóra, reprezentujícího národní dobrovolné reporty. Česká republika se k naplňování cílů udržitelného rozvoje dle Agendy 2030 zavázala v roce 2018, v návaznosti na aplikaci a naplňování Strategického rámce 2030. Implementace Agendy 2030 byla zajištěna v rámci jednotlivých resortů, které si pro naplňování daných cílů zajistily finanční prostředky v rámci schváleného rozpočtu a střednědobých rozpočtových výhledů. Přehled cílů Strategického rámce ČR, které odkazují na naplňování cílů Agendy 2030 v oblasti podpory Zdravých měst, tvoří Přílohu č. 1 této práce.

2.3 Národní síť zdravých měst ČR

Národní síť Zdravých měst ČR je asociace municipalit, zapojených do mezinárodního projektu Zdravé město. Je tedy nástrojem k realizaci programu Zdravé město, přičemž její metodika funguje na online know-how bázi, rozvíjené od roku 1998. Tato je formulována skrze doporučení s cílem nabídnout přesné postupy a návody pro uplatňování podmínek udržitelného rozvoje, za plné podpory zdraví a kvality života na místní a regionální úrovni v České republice. NSZM ČR úzce spolupracuje nejen s ministerstvy a národními institucemi v zemi, nýbrž i s desítkami expertů na rozličná témata rozvoje měst, zdraví a kvality života obyvatel. Jak dodává Dušek s Pánou (2012, s. 61), signifikantem Zdravých měst je tzv. networking, který zabezpečuje intenzivní odbornou spolupráci a sdílení know-how nejen v rámci České republiky, nýbrž i se zahraničními partnery.

K 1. 1. 2021 má Národní síť Zdravých měst 131 členů s regionálním vlivem na 2434 měst a obcí, ve kterých žije 56 % populace ČR (Národní síť Zdravých měst, 2021). Obrázek 6 představuje jejich rozložení v zemi, jakož i skutečnost, jedná-li se v rámci ligy NSZM o pozorovatele, začátečníky, pokročilé či šampiony. Namátkou - velké zastoupení v programu má kraj Vysočina (s Jihlavou, coby referenčním Zdravým městem) a kraj Jihomoravský (s Brnem jako šampionem a referenčním městem); naopak prozatím nulové zastoupení v programu má Královéhradecký kraj. V Olomouckém kraji je pokročilým členem město Prostějov, které je členem NSZM od roku 2000, začátečníkem pak město Šternberk, jež je členem od roku 1994.

Obrázek 6 Přehled Zdravých měst, obcí a regionů v České republice k 1. 1. 2021

Zdroj: Národní síť Zdravých měst, 2021.

Realizace projektu se opírá o několik nástrojů. Stěžejní je již citovaná Metodika NSZM, Galerie udržitelného rozvoje, která představuje rozcestník pro Dobrou praxi a slouží ke komparaci měst; Dataplán, jež slouží jako portál ke zveřejňování informací, a tzn. Mozaika, v níž je umístěna metodiky a indikátory udržitelného rozvoje.

2.3.1 Charakteristika města Šternberka optikou členství v programu Zdravé město

Šternberk vstupuje do projektu Zdravá města členstvím v Národní síti Zdravých měst ČR v roce 1994, v kategorii „Zájemci“, jež slouží k seznámení se s tématem místní Agendy 21. V roce 2006 získává v rámci Ligy NSZM statut "pokročilý", který se však v průběhu let mění tak, jak ukazuje níže uvedený Graf 1. V současné době se město Šternberk nachází v kategorii „Začátečník“.

Graf 1 Proměny Šternberka v postupu města v NSZM ČR (období 2005 - 2022)

Zdroj: Zdravá města, 2022.

Web města je na informace o aktivitách v rámci programu Zdravá města poněkud skoupý, informace lze získat v místním infocentru, popř. u koordinátora akce Ing. Zdeňky Jurečkové; zkušenější uživatelé internetu a zájemci o informace pak tyto mohou dohledat na stránkách www.dobrapraxe.cz. Zde jsou zveřejněny projekty města, rozříděné do kategorií *Správa věcí veřejných a územní rozvoj*, *Životní prostředí*, *Udržitelná spotřeba a výroba*, *Doprava a mobilita*, *Zdraví obyvatel*, *Ekonomika a podnikání*, *Vzdělávání a výchova*, *Kultura a volný čas*, *Sociální prostředí*, *Globální odpovědnost a Venkov, krajina a zemědělství*.

Vybrané záměry města Šternberka v rámci projektu Zdravá města pro nadcházející období let 2022 – 2024 (Dobrá praxe, 2021):

- vybudování Fit stezky se cvičebními prvky v lesoparku Na Valech,
- dokončení výstavby Plaveckého areálu ve městě,
- příprava projektu Domova pro seniory v blízkosti Tyršových sadů,
- rozšíření ekologického projektu Erasmus+ pro žáky Gymnázia Šternberk,
- spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování - projekt na pomoc dlouhodobě nezaměstnaným.

V roce 2021 byly městem Šternberk realizovány např. tyto akce (Kam po Česku, 2021):

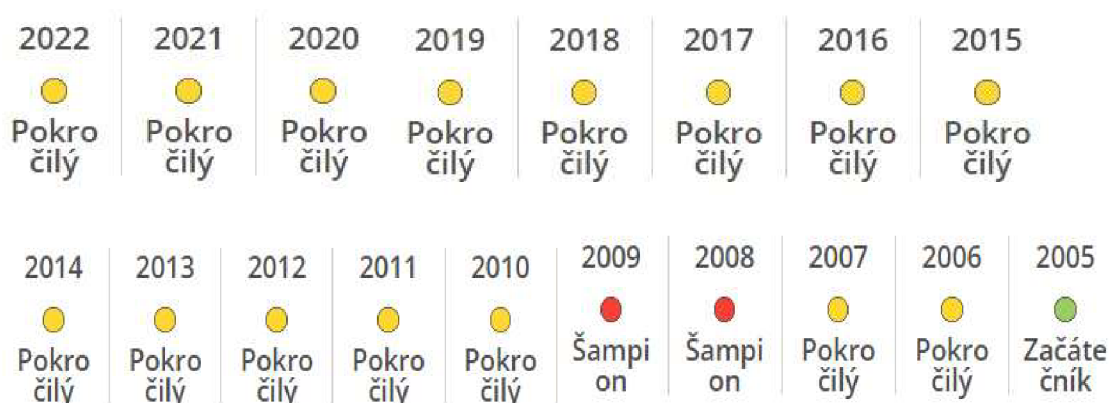
- **Venkovské trhy** (27. 3. 2021)
- **Šternberské běhání - Ecce Homo** (7. 4. 2021)
- **Noc kostelů** (28. 5. 2021)
- **Dny zdraví** (8. - 10. 6. 2021)

- **Kláštevní hudební slavnosti** (8. 7. 2021)
- **Dny evropského dědictví** (6. -8. 9. 2021)
- **Den stromů** (20. 10. 2021)
- **Evropský týden mobility** (16. – 22. 9. 2021).

2.3.2 Charakteristika města Prostějov optikou členství v programu Zdravé město

Prostějov vstupuje do projektu Zdravá města členstvím v Národní síti Zdravých měst ČR v roce 2000, v rámci kategorie „Zájemci“. Postupem let se město Prostějov vydává jinou cestou, než město Šternberk - v roce 2006 postupuje do kategorie „Pokročilý“, v letech 2008 - 2009 do kategorie „Šampion“. Proměny v postupu kategorií napříč obdobím 2005-2022 ukazuje níže uvedený Graf 2.

Graf 2 Proměny Prostějova v postupu města v NSZM ČR (období 2005 - 2022)

Zdroj: Zdravá města, 2022.

Město na svých webových stránkách každoročně zveřejňuje sumarizaci akcí, činností a spolupráce na projektu Zdravé město, které vždy v daném roce zrealizovalo či bylo jejich koordinátorem. Závěrečné zprávy rovněž hodnotí život ve městě a spokojenost jeho obyvatel. V poslední zveřejněné závěrečné zprávě z roku 2018 je uvedeno, že v roce 2017 vyjádřilo spokojenost s životem v Prostějově 85 % obyvatel města (Statutární město Prostějov, 2021). Závěrečná zpráva rovněž poukazuje na účast města v celonárodních kampaních, jako je Den Země, Jarní dny zdraví, Den diabetu či Evropský den bez aut, jakož i na medializaci a propagaci informací, jež ve městě obstarává nejen informační

centrum, ale i Prostějovské radniční listy, již zmíněné webové stránky města, a Prostějovský informační kanál - PIK.

V roce 2021 byly městem realizovány tyto aktivity (Statutární město Prostějov, 2021):

- **Den Země** (19. 6. 2021)
- **Den stromů** (20. 10. 2021)
- **Dny zdraví** (14. – 15. 5 2021)
- **Evropský týden mobility** (16. – 22. 9. 2021)
- **Dny bez úrazu** (8. – 11. 7. 2021)
- **Svátek seniorů** (21. 9. 2021)
- **Aktivní senior:** Jóga pro seniory zdarma, Zdravotní cvičení pro seniory, aj.
- **Žijí mezi námi:** zapojování veřejnosti do rozvoje města – Územní plán, revitalizace sídlišť, propagace a medializace realizovaných aktivit, aktivizace obyvatel a systémové řešení problémů, zaměření na udržitelný rozvoj, prezentace města na celostátních akcích (příklady dobré praxe), a další akce probíhají za podpory (např. propagace, medializace, materiální a personální podpora) organizace Zdravého města.

PRAKTICKÁ ČÁST

3 Participace měst Šternberk a Prostějov v programu Zdravé město

Třetí kapitola předkládané práce představuje vlastní výzkumné šetření, mající za úkol naplnit, za pomoci vybrané metodiky a metod získání a vyhodnocení dat, stanovený cíl práce.

3.1 Cíle výzkumu a nastolení hypotéz

Hlavním cílem práce je zjistit, jsou-li občané vybraných měst Olomouckého kraje – Prostějova a Šternberka, spokojeni s životem ve městě, jaké jsou podle nich slabé stránky v rozvoji daných měst a mají-li povědomí o programu Zdravé město a o možnosti jejich participace na tomto projektu.

Pro naplnění cíle práce byly nastoleny tyto hypotézy:

H1: Občané měst Prostějov a Šternberk jsou s životem ve městě ve statisticky vyšší míře spokojeni než nespokojeni.

H2: Mezi obyvateli měst Prostějov a Šternberk se vykáže statisticky signifikantní rozdíl v participaci na rozvoji města v kontextu programu Zdravé město.

3.2 Metodika

3.2.1 Soubor

Soubor A tvoří obyvatelé města Šternberk, starší 18 let, kteří ve městě aktivně žijí, a kteří vyplnili daný dotazník.

Soubor B tvoří obyvatelé města Prostějov, starší 18 let, kteří ve městě aktivně žijí, a kteří vyplnili daný dotazník.

3.2.2 Metody sběru dat

Pro účely naplnění cíle práce byla zvolena metoda kvantitativního výzkumu, jehož podstatou je, jak uvádí Jandourek (2009), získat napříč širším výzkumným vzorkem objektivně ověřitelná data o zkoumané problematice. Punch (2008) dále upřesňuje,

že se jedná o postup, v němž se realita zachycuje pomocí číselných hodnot s cílem nalézt, jak jsou tyto hodnoty v souboru rozloženy. Kvantitativní výzkum vychází z deduktivního filozofického pozitivizmu, za hlavní výhodu považuje Punch (2008) jeho vysokou reliabilitu a validitu; v opozitu však dle autora stojí reduktivní způsob získávání dat, která mohou být příliš obecná pro přímou aplikaci v daných podmínkách.

V rámci výzkumného šetření pro účely této bakalářské práce byl využit dotazník vlastní konstrukce, sestávající z celkem deseti otázek, zaměřených na subjektivní vnímání respondentů – obyvatelů měst Prostějov a Šternberk, týkající se jejich spokojenosti s životem ve městě a s jejich možnou participací na plánování města v souladu s programem Zdravé město. Dotazník lze charakterizovat jako soubor předem připravených a logicky uspořádaných položek, jež jsou respondentovi předkládány v písemné podobě, s cílem zkoumat jeho názory, postoje či znalosti, vztahující se ke zkoumanému problému (Juřeníková, 2017). Je třeba mít na paměti, že konstrukce dotazníku má své náležitosti. Předně je vhodné požádat respondenty o vyplnění dotazníku, určit termín jejich návratnosti, respondentům objasnit účel dotazníkového šetření a zároveň je ujistit o anonymitě. Položky dotazníku musí být formulovány tak, aby byla vyloučena nepřesnost, nejasnost či nesrozumitelnost. Dotazník by rovněž neměl být příliš rozsáhlý - čím více otázek dotazníku, tím se zvyšuje riziko jeho návratnosti popř. jeho kompletního vyplnění ze stran respondentů. Při řazení položek v dotazníku pak dáváme vždy přednost pořadí, které je vyhovující z psychologického hlediska, logický aspekt ustupuje do pozadí. Nejdůležitější položky se doporučuje umístit ve střední části dotazníku. Dotazník by měl začínat kontaktními položkami, které dále doplňují položky obsahové, které se dle potřeby prokládají položkami filtračními a funkcionálně psychologickými, jež slouží k odstranění nežádoucího napětí u respondentů (Univerzita Palackého Olomouc, 2016).

Nespornou výhodou dotazníkového šetření je dostatečné množství času, které má respondent k promyšlení si svých odpovědí; odpadá zde tedy problém časové nouze, jež by mohla ovlivnit respondentův úsudek a vlastní odpověď. Za negativum však lze považovat riziko nízké návratnosti, přičemž procentuální návratnost responzí u dotazníkového šetření bývá stanovena ve vysoce širokém intervalu 9 – 75 %. Chráška (2001) k tomuto doplňuje, že existují metody a teorie, které mohou být nápomocny ke zvýšení návratnosti distribuovaných dotazníků – příslib finančních ohodnocení, možnost vyplnění a opětovného navrácení výzkumníkovi prostřednictvím internetu atd.

Po zhodnocení výše uvedeného byl dotazník uveřejněn na internetovém portálu Survio.com. Odkaz s prosbou o jeho vyplnění byl zveřejněn na sociálních sítích, po domluvě rovněž na stránkách města Šternberka; v Prostějově bylo osloveno místní infocentrum, které přislíbilo odkaz distribuovat mezi obyvatele města. Dotazník byl přístupný v období 16. 9. – 31. 10. 2021. Ke konci sběrného období, tzn. ke dni 31. 10. 2021, bylo odevzdáno 61 dotazníků, z toho byly 3 vyplněny částečně a 58 dotazníků kompletně. Pro účely vyhodnocení výzkumného šetření tak bylo vyhodnoceno 58 kompletně vyplněných dotazníků, což činí 95,08 % z celkového počtu vyplněných dotazníků.

3.2.3 Metody vyhodnocení dat

Pro vyhodnocení vlastních výsledků výzkumu byly využity vědecké metody jako analýza, syntéza a komparace. Hlavní metodou vyhodnocení je pak komparace absolutní a relativní četnosti dvou sub-souborů – obyvatelů měst Šternberk a Prostějov, jakož i vyhodnocení celkové absolutní a relativní četnosti, tedy četnosti celého souboru. Za hodnotu, ukazující signifikantní rozdíl mezi oběma sub-soubory, byl stanoven rozdíl 20 procentních bodů (tzn. > 20 %). Grafickým výstupem vyhodnocení responzí jsou tabulky, přičemž dvě otázky jsou znázorněny za pomoci grafu, vše vytvořené v programu MS Word a MS Excel 2020.

Pro verifikaci (resp. falzifikaci) hypotéz byla využita matematická statistika ve formě Chí-kvadrátového testu. Chí-kvadrát test je statistickou metodou, při které dosahujeme zjištění, existuje-li mezi dvěma znaky prokazatelný výrazný vztah. Jedná se o test statistické hypotézy, při kterém se testuje shoda mezi očekávanými a pozorovanými hodnotami (Cvičení ze statistiky, 2020). Pro ověření hypotézy je v Excelu vytvořena kontingenční tabulka, zahrnující očekávané a absolutní četnosti, které jsou za pomoci funkcí porovnávány. Výsledek neboli dosažená hladina statistické významnosti, je porovnán s hodnotou 0,05, která byla do statistiky zavedena Ronaldem Fisherem. Je-li dosažená hladina statistické významnosti menší než 0,05, nulová hypotéza je zamítána; v opačném případě není možné nulovou hypotézu zamítnout.

3.2.4 Vlastní výzkumné šetření

Položka 1: Věkové vymezení respondentů

V položce 1 byli respondenti dotázáni na svůj věk. Získaná data zobrazuje Tabulka 6.

Tabulka 6 Věk respondentů

Věk respondentů	Soubor A Šternberk N = 34		Soubor B Prostějov N = 24		CELKEM N = 58	
	absolutní četnost	relativní četnost	absolutní četnost	relativní četnost	absolutní četnost	relativní četnost
18 – 30 let	13	38,24 %	3	12,5 %	16	27,59 %
31 – 45 let	12	35,29 %	14	58,33 %	26	44,83 %
46 – 60 let	7	20,59 %	5	20,83 %	12	20,69 %
61 –	2	5,88 %	2	8,34 %	4	6,89 %
CELKEM	34	100 %	24	100 %	58	100 %

Zdroj: vlastní zpracování.

Položka 2: Město, ve kterém respondent žije

V položce 2 byli respondenti dotázáni, ve kterém městě žijí. Získaná data zobrazuje Tabulka 7.

Tabulka 7 Město, v němž respondent žije

Město, ve kterém respondent žije	Šternberk		Prostějov		CELKEM	
	absolutní četnost	relativní četnost	absolutní četnost	relativní četnost	absolutní četnost	relativní četnost
	34	58,6 %	24	41,4 %	58	100 %
CELKEM	34	100 %	24	100 %	58	100 %

Zdroj: vlastní zpracování.

Položka 3: Spokojenost s životem ve městě

V položce 3 byli respondenti dotázáni, jsou-li s životem ve městě spokojeni. Získaná data zobrazuje Tabulka 8.

Tabulka 8 Spokojenost s životem ve městě

S životem ve městě jsem:	Soubor A Šternberk N = 34		Soubor B Prostějov N = 24		CELKEM N = 58	
	absolutní četnost	relativní četnost	absolutní četnost	relativní četnost	absolutní četnost	relativní četnost
Zcela spokojen	15	44,12 %	6	25 %	21	36,21 %
Spíše spokojen	14	41,18 %	10	41,67 %	24	41,38 %
Spíše nespokojen	2	5,89 %	5	20,83 %	7	12,07 %
Jednoznačně nespokojen	3	8,81 %	3	12,5 %	6	10,34 %

Nevím	0	0 %	0	0 %	0	0 %
CELKEM	34	100 %	24	100 %	58	100 %

Zdroj: vlastní zpracování.

Položka 4: Problémová oblast města

V položce 4 byli respondenti konfrontováni s otázkou, co je podle nich největší slabinou města, v němž žijí. Získaná data zobrazuje Tabulka 9.

Tabulka 9 Problematická oblast města

Problematická oblast	Soubor A Šternberk N = 34		Soubor B Prostějov N = 24		CELKEM N = 58	
	absolutní četnost	relativní četnost	absolutní četnost	relativní četnost	absolutní četnost	relativní četnost
Dopravní obslužnost	2	3,77 %	0	0 %	2	1,92 %
Nedostatek zeleně	3	5,66 %	7	13,73 %	10	9,62 %
Málo klidových zón	4	7,55 %	6	11,76 %	10	9,62 %
Málo kulturních akcí	5	9,43 %	9	17,65 %	14	13,46 %
Opravy chodníků aj.	4	7,55 %	5	9,80 %	9	8,65 %
Svoz odpadu	7	13,21 %	11	21,57 %	18	17,31 %
Propagace, čerpání dotací	3	5,66 %	5	9,80 %	8	7,69 %
Nedostatek prac. míst	18	33,96 %	7	13,73 %	25	24,04 %
Jiné	7	13,21 %	1	1,96 %	8	7,69 %
CELKEM	53	100 %	51	100 %	104	100 %

Zdroj: vlastní zpracování.

Položka 5: Benefity města

V následující položce byla respondentům položena otázka opačného charakteru, tzn. jaké jsou podle nich benefity města, v němž žijí. Získaná data zobrazuje Tabulka 10.

Tabulka 10 Benefity města

Benefity města	Soubor A Šternberk N = 34		Soubor B Prostějov N = 24		CELKEM N = 58	
	absolutní četnost	relativní četnost	absolutní četnost	relativní četnost	absolutní četnost	relativní četnost
Dostatečné kulturní zázemí	19	23,17 %	3	8,11 %	22	18,49 %
Poloha města	9	10,98 %	4	10,81 %	13	10,92 %
Dostatek zeleně	27	32,93 %	12	32,43 %	39	32,77 %
Propagace, čerpání dotací	16	19,51 %	8	21,62 %	24	20,17 %

Fungující státní správa	10	12,19 %	9	24,32 %	19	15,97 %
Jiné	1	1,22 %	1	2,71 %	2	1,68 %
CELKEM	82	100 %	37	100 %	119	100 %

Zdroj: vlastní zpracování.

Položka 6: Povědomí o projektu Zdravá města

V položce 6 byli respondenti dotázáni, znají-li projekt Zdravá města a mají-li o něm alespoň minimální povědomí. Získaná data zobrazuje Tabulka 11.

Tabulka 11 Povědomí respondentů o projektu Zdravé město

Znáte projekt Zdravé město?	Soubor A Šternberk N = 34		Soubor B Prostějov N = 24		CELKEM N = 58	
	absolutní četnost	relativní četnost	absolutní četnost	relativní četnost	absolutní četnost	relativní četnost
Určitě ano	5	14,71 %	1	4,17 %	6	10,34 %
Spíše ano	17	50 %	4	16,67 %	21	36,21 %
Spíše ne	9	26,47 %	9	37,5 %	18	31,03 %
Určitě ne	3	8,82 %	7	29,16 %	10	17,24 %
Nevím, nejsem si jistý/á	0	0 %	3	12,5 %	3	5,18 %
CELKEM	34	100 %	24	100 %	58	100 %

Zdroj: vlastní zpracování.

Položka 7: Participace města na projektu

V rámci této položky byla respondentům položena otázka: Je Vaše město zapojeno do projektu Zdravá města? Získaná data zobrazuje Tabulka 12.

Tabulka 12 Participace měst na projektu Zdravá města

Je Vaše město zapojeno do projektu Zdravá města?	Soubor A Šternberk N = 34		Soubor B Prostějov N = 24		CELKEM N = 58	
	absolutní četnost	relativní četnost	absolutní četnost	relativní četnost	absolutní četnost	relativní četnost
Určitě ano	4	11,76 %	3	12,5 %	7	12,07 %
Spíše ano	14	41,18 %	3	12,5 %	17	29,31 %
Spíše ne	8	23,53 %	5	20,83 %	13	22,41 %
Určitě ne	1	2,94 %	1	4,17 %	2	3,45 %

Nevím, nejsem si jistý/á	7	20,59 %	12	50 %	19	32,76 %
CELKEM	34	100 %	24	100 %	58	100 %

Zdroj: vlastní zpracování.

Položka 8: Povědomí o akcích města na podporu zdravého životního stylu, vzdělávání a výchovy pro své občany

V návaznosti na předešlé položky byli respondenti dotázáni, zdali ví, pořádá-li jejich město akce v intencích projektu Zdravá města. Získaná data zobrazuje Tabulka 13.

Tabulka 13 Pořádání akcí měst na podporu zdravého životního stylu, vzdělávání a výchovy

Pořádá Vaše město akce na podporu zdravého životního stylu, vzdělávání a výchovy?	Soubor A Šternberk N = 34		Soubor B Prostějov N = 24		CELKEM N = 58	
	absolutní četnost	relativní četnost	absolutní četnost	relativní četnost	absolutní četnost	relativní četnost
Určitě ano, a vím jaké	8	23,53 %	10	41,67 %	18	31,03 %
Ano, ale nevím jaké	21	61,76 %	12	50 %	33	56,9 %
Ne, dle mého názoru nepořádá	5	14,71 %	2	8,33 %	7	12,07 %
CELKEM	34	100 %	24	100 %	58	100 %

Zdroj: vlastní zpracování.

Položka 9: Participace občanů na projektu Zdravé město

Položka 9 se věnuje otázce zapojení občanů měst do místního plánování, v dikci projektu Zdravé město. Získaná data zobrazuje Tabulka 14.

Tabulka 14 Participace respondentů na projektu Zdravé město

Projevili jste zájem o účast na místním plánování města?	Soubor A Šternberk N = 34		Soubor B Prostějov N = 24		CELKEM N = 58	
	absolutní četnost	relativní četnost	absolutní četnost	relativní četnost	absolutní četnost	relativní četnost
ano	22	64,71 %	9	37,5 %	31	53,45 %
ne	12	35,29 %	15	62,5 %	27	46,55 %
CELKEM	34	100 %	24	100 %	58	100 %

Zdroj: vlastní zpracování.

Položka 10: Způsob participace občanů na projektu Zdravé město

Položka 10 navazuje na předchozí otázku. V rámci této položky odpovídali respondenti, kteří na položku 9 odpověděli kladně; tito byli dotázáni, jakým způsobem projeví zájem o účast na místním plánování města, tzn. na participaci v rámci projektu Zdravá města. Poněkud nepříjemným zjištěním byla skutečnost, že žádný z respondentů z města Šternberk nevedl jasnou odpověď na tuto otázku; všech 8 respondentů, kteří na předchozí otázku odpověděli kladně, v tomto bodu odpověď nevedli. Naproti tomu 19 respondentů z města Prostějova, kteří odpověděli kladně, svá stanoviska zdůvodnili, a to tak, jak předkládá následující Graf 3.

Graf 3 Způsoby, kterými respondenti z Prostějova projevují zájem na místním plánování města

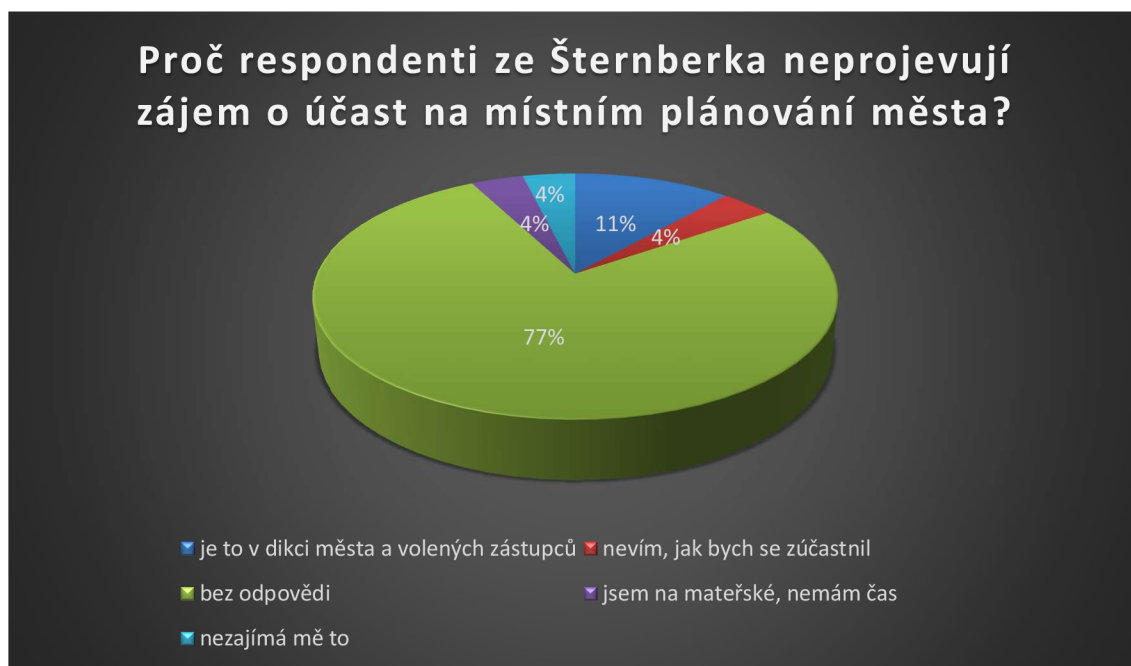

Zdroj: vlastní zpracování.

Položka 11: Důvod nezapojení občanů do projektu Zdravé město

Položka 11 rovněž navazuje na položku 9. V rámci této položky odpovídalo celkem 24 respondentů, kteří na položku 9 odpověděli záporně; tito byli dotázáni, z jakého důvodu neprojevují zájem o účast na místním plánování města, tzn. na participaci v rámci projektu Zdravá města. Opět se při vyhodnocení opakuje předchozí situace, celkem 20 respondentů ze Šternberka nevedlo žádné zdůvodnění, proč se do místního plánování města aktivně nezapojují. Co se týče respondentů z Prostějova, tito byli ve svých důvodech sdílnější, přestože se rovněž objevila jedna odpověď „xxx“. Získaná data zobrazuje Graf 4, resp. Graf 5.

Graf 4 Důvod neúčasti respondentů ze Šternberka na místním plánování města

Zdroj: vlastní zpracování.

Graf 5 Důvod neúčasti respondentů z Prostějova na místním plánování města

Zdroj: vlastní zpracování.

3.3 Vyhodnocení hypotéz

V kapitole 3.1 byly nastoleny dvě hypotézy, které budou nyní verifikovány (popř. falzifikovány).

Nulová hypotéza H1: H1: Občané měst Prostějov a Šternberk jsou s životem ve městě ve statisticky vyšší míře spokojeni než nespokojeni.

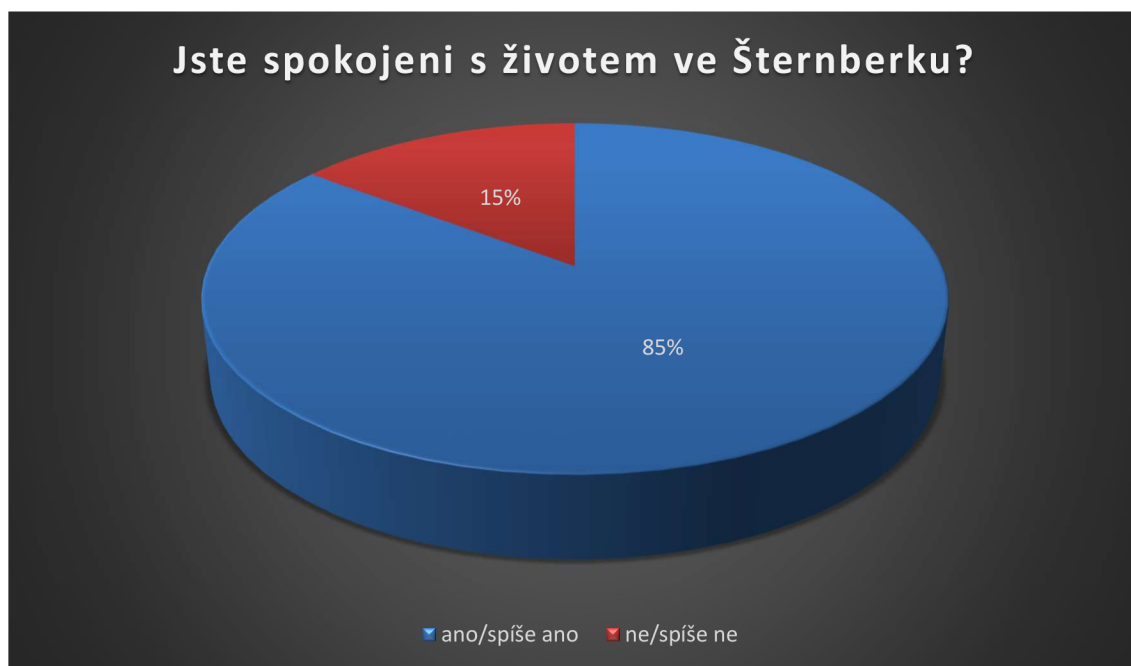
Nulová hypotéza stanovila, že občané obou komparovaných měst – Prostějov a Šternberk, jsou s životem ve městě spokojeni. Získaná data zobrazuje Graf 6 a Graf 7.

Graf 6 Spokojenost občanů města Prostějova s životem ve městě

Zdroj: vlastní zpracování.

Graf 7 Spokojenost občanů města Šternberk s životem ve městě

Zdroj: vlastní zpracování.

Tabulka 15 Chí-kvadrát test pro vyhodnocení hypotézy č. 1

Město	Data	Ano/spíše ano	Spíše ne/ne	Celkem
Prostějov	Počet	16	8	24
Šternberk	Počet	29	5	34
Celkem počet		45	13	58
Celkem %		77,59%	22,41%	100%

Pozorované četnosti				
Prostějov		16	8	24
Šternberk		29	5	34
celkem		45	13	58

Očekávané četnosti				
		18,62069	5,37931	
		26,37931	7,62069	

Signifikance chí-kvadrát testu

0,093844

Hladina významnosti

0,05

Zdroj: vlastní zpracování.

Dosažená hladina signifikance $p=0,09$, hypotézu tedy zamítnout nemůžeme. Závěr testování zní: **Občané měst Prostějov a Šternberk jsou s životem ve městě ve statisticky vyšší míře spokojeni.**

Nulová hypotéza H2: Mezi obyvateli měst Prostějov a Šternberk se vykáže statisticky signifikantní rozdíl v participaci na rozvoji města v kontextu programu Zdravé město.

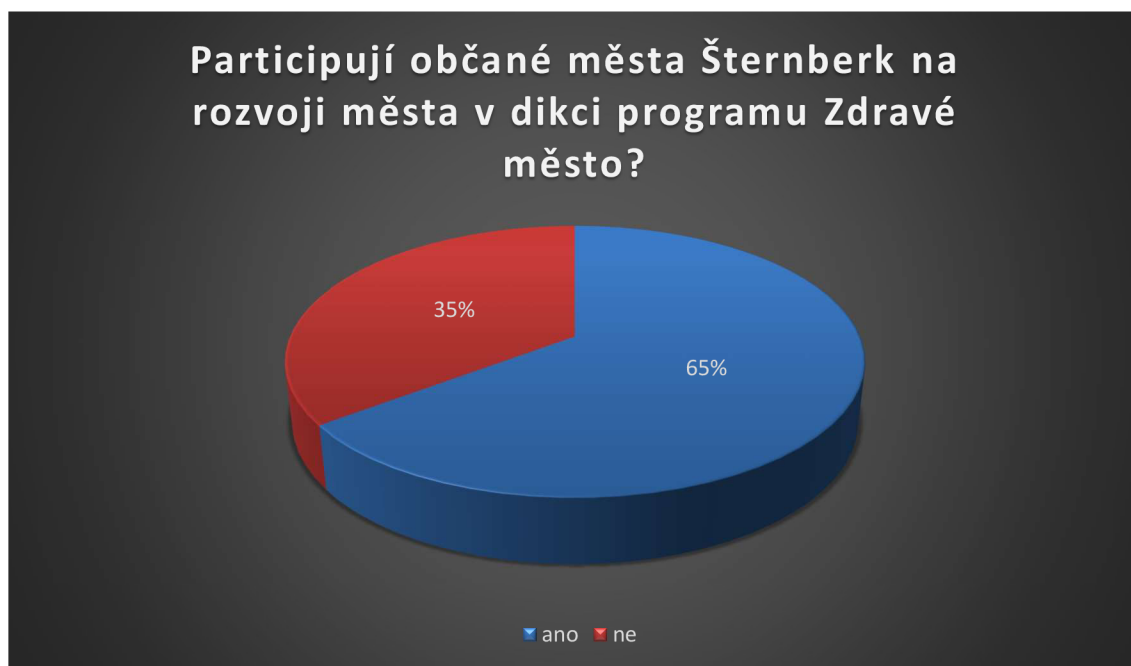
Nulová hypotéza stanovila, že mezi obyvateli obou komparovaných měst se vykáže statisticky signifikantní rozdíl v participaci na rozvoji města v kontextu programu Zdravé město. Získaná data zobrazuje Graf 8 a Graf 9.

Graf 8 Participace občanů města Prostějov na rozvoji města v rámci programu Zdravé město

Zdroj: vlastní zpracování.

Graf 9 Participace občanů města Šternberk na rozvoji města v rámci programu Zdravé město

Zdroj: vlastní zpracování.

Tabulka 16 Chí-kvadrát test pro vyhodnocení hypotézy č. 2

Město	Data	ano	ne	Celkem
Prostějov	Počet	9	15	24
Šternberk	Počet	22	12	34
Celkem počet		31	27	58
Celkem %		53,45%	46,55%	100%

Pozorované četnosti				
Prostějov		9	15	24
Šternberk		22	12	34
celkem		31	27	58

Očekávané četnosti				
		12,82759	11,17241	
		18,17241	15,82759	

Signifikance chí-kvadrát testu **0,040778**
Hladina významnosti **0,05**

Zdroj: vlastní zpracování.

Dosažená hladina signifikance $p=0,04$, hypotézu tedy zamítáme. Závěr testování zní:
Mezi obyvateli měst Prostějov a Šternberk nebyl vykázán statisticky signifikantní rozdíl v jejich participaci na rozvoji města v kontextu programu Zdravé město.

4 Diskuze

Projekt Zdravá města stojí na principu udržitelného rozvoje a je jednou z forem strategického plánování. Efektivní implementace programu do „života“ města, jakož i jeho koordinace, podporuje spokojenost obyvatel ve městě, zlepšuje sociokulturní podmínky k životu a v neposlední řadě motivuje občany města k jejich aktivnímu zapojení se do každodenního dění. Souhlasně hovoří i Dušek s Pánou (2012), kteří dále doplňují, že velkou výhodou zapojení měst a obcí do projektu je společné sdílení dobré praxe s ostatními městy, když vzájemná výměna dobrých a špatných zkušeností vždy vede k efektivnějšímu naplňování nosných cílů - v daném případě k naplnění cíle udržitelného rozvoje měst a obcí.

Vstupním požadavkem pro analýzu života ve městě a efektivity implementace projektu Zdravá města je rozbor a hodnocení současného stavu, identifikace silných a slabých stránek, jakož i příležitostí a hrozeb, které mohou v průběhu času vyvstat. Pro tyto účely je vhodná zejména SWOT analýza, která poskytuje podklady pro formulaci rozvojových směrů, aktivit, strategií a strategických cílů (Sedláčková, 2000). Provedeným výzkumným šetřením byly zjištěny informace, které předkládá Tabulka 17:

Tabulka 17 SWOT analýza

	SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
ŠTERNBERK	<ul style="list-style-type: none">– členství v mikroregionu Šternberk– volnočasově atraktivní město, poloha města– politická podpora města pro pokračování procesu– kvalitní přírodní rámec, výskyt ložisek a zdrojů nerostných surovin	<ul style="list-style-type: none">– nedostatečná občanská vybavenost v poměru k plochám bydlení– vysoká míra nezaměstnanosti– absence jednotného terminálu veřejné dopravy– absence motivace obyvatel pro jejich zapojení do programu třídění odpadů, nerozvinutá síť sběrných míst a dvorů– nedostatečná propagace programu Zdravé město, absence informací pro občany
PROSTĚJOV	<ul style="list-style-type: none">– kvalitní organizační zázemí (koordinátor, politik i podpora magistrátu a tajemníka)	<ul style="list-style-type: none">– aktivity vykazují stereotypní zaměření

	<ul style="list-style-type: none"> – pravidelná, cílevědomá příprava pro postup v rámci kategorií – získaná ocenění za kvalitu a inovace ve veřejné správě – dobré podmínky pro rozvoj agroturistiky a ekoturistiky 	<ul style="list-style-type: none"> – neaktuálnost webových stránek s informacemi o aktivitách města – nedostatečná medializace programu – nízký zájem občanů o participaci – nedostatek zeleně ve městě – absence motivace obyvatel pro jejich zapojení do programu třídění odpadů, nerozvinutá síť sběrných míst a dvorů
	PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
ŠTERNBERK	<ul style="list-style-type: none"> – spolufinancování projektů ze strany EU – zvýšení četnosti a infrastrukturní připravenosti – změna metodiky Zdravých měst – podpora výstavby volnočasových zařízení (městský bazén) – výsadba zeleně v místních částech – vznikající občanské iniciativy, zahrnující především mladou generaci 	<ul style="list-style-type: none"> – ztráta významu města jako centra osídlení – pokles atraktivity života v důsledku nárůstu počtu nepříznivého obyvatelstva – záporné saldo migrace obyvatel – současná ekonomická krize vlivem pandemie Covid-19 – nástupnická ekonomická recese
PROSTĚJOV	<ul style="list-style-type: none"> – spolufinancování projektů ze strany EU – sponzoring ze soukromého sektoru – změna legislativního zakotvení procesu v podmínkách ČR – podpora vzdělávacích a informačních aktivit v oblasti ochrany životního prostředí – revitalizace malých vodních ploch ochrana kulturních hodnot – výsadba zeleně pro snížení negativních vlivů znečištění ovzduší a hluku v podmínkách města 	<ul style="list-style-type: none"> – absolutní ztráta aktivního zapojení občanů do veřejných věcí – záporné saldo migrace obyvatel – absence politické podpory města pro pokračování procesu – současná ekonomická krize vlivem pandemie Covid-19 – nástupnická ekonomická recese

Zdroj: vlastní zpracování.

SWOT analýza zřetelně ukazuje, že benefity obou měst (Šternberka a Prostějova) lze spatřit zejména v jejich poloze, když jsou volnočasově atraktivními městy, a taktéž

skutečnost, že obě města se pravidelně a cílevědomě připravují pro postup v rámci kategorií v projektu. Slabou stránkou je naopak nedostatečná propagace projektu a nízká informovanost občanů o něm, kteří jsou (v případě zájmu) nuceni si velké množství informací dohledávat. S tímto bodem pak explicitně souvisí nízký zájem občanů o participaci na rozhodnutích, která se jich v každodenním životě dotýkají. Potenciál obou měst je spatřován zejména v rozvoji projektů, podpořených spolufinancováním ze strany Evropské unie a soukromého sektoru, stejně jako ve zvyšování informovanosti obyvatel o projektu, a s ní související nárůst občanských iniciativ, které spolu mohou vzájemně kooperovat. Za potenciální hrozby jsou označeny zejména hrozby ekonomického charakteru - krize vlivem pandemie Covid-19 a s ní spojená ekonomická recese, jakož i demografická negativa, zejména záporné saldo migrace obyvatel.

I když jsou (dle výsledků výzkumu) občané obou měst s životem ve městě většinou spokojeni, rozdílnost mezi městy panuje. Ve Šternberku, jenž je členem NSZM ČR od roku 1994, panuje spokojenost mezi občany v míře 85,3 %, zatímco v Prostějově (který je členem NSZM ČR od roku 2000) se jedná „pouze“ o 66,67 %. Za hlavní důvody nespokojenosti respondenti z Prostějova uvádějí nedostatek zeleně (13,73 %) a nekoordinovaný svoz komunálního odpadu (21,57 %). Obyvatele Šternberka rovněž trápí odpadové hospodářství (13,21%), na rozdíl od obyvatel Prostějova však vysoce kladně hodnotí výsadbu zeleně a budování zelených prostor ve městě. Problematika neefektivního odpadového hospodářství je společným jmenovatelem velkého množství měst a obcí, přestože je fungující a efektivní odpadový systém jedním z klíčových ukazatelů vyspělosti obce a stěžejním krokem k trvalé udržitelnosti. Jak uvádí Kuraš (2008), nevhodné podmínky pro nakládání s odpadem lze částečně zhojit volbou vhodného přístupu k otázkám odpadového hospodářství, např. zavedením PAYT, MESOH, či využitím IoT v odpadovém hospodářství. Důraz je však třeba klást zejména na předcházení vzniku odpadů, což je jedna z hlavních činností v rámci hierarchie způsobu nakládání s odpady (předcházení vzniku → příprava na opětovné použití → recyklace → energetické zhodnocení → spalování → skládkování).

Problematickou oblastí je ve Šternberku nedostatek pracovních míst, což ve výzkumu označil každý třetí respondent (33,96 %); zde byl vykázan signifikantní rozdíl mezi oběma sub-soubory, neboť respondenti z Prostějova nevnímají tuto oblast jako problematickou (o nedostatečnosti pracovních míst hovoří 13,73 % respondentů). Mezi hlavní příčiny poměrně vysoké míry nezaměstnanosti ve Šternberku lze označit

zhoršenou dopravní dostupnost, nedostatek podnikatelských subjektů, nabízejících zaměstnání, jakož i poměrně nízkou vzdělanost, panující mezi tamějšími obyvateli - dle údajů ČSÚ ve městě převažují lidé se středním vzděláním (52,3 %), vysokoškolsky vzdělaných je pouze 7,5 % (Český statistický úřad, 2021). Jedná se o poměrně nepříznivý trend, které obyvatele města limituje v získání dobře placeného zaměstnání (nejen) v rámci Olomouckého kraje. Na zhojení této skutečnosti je zapotřebí, aby byly děti (potažmo i dospělí) motivovány ke studiu na vysokých školách, tuto motivaci však nejsou schopni nabídnout instituce státní správy, přirozeně s výjimkou školských zařízení. Odpovědnost náleží primárně rodičům a blízkým osobám.

Města Šternberk i Prostějov mají silnou politickou podporu v prosazování projektu Zdravá města, je však třeba mít na paměti, že zástupci města jsou voleni na 4 roky a každé nadcházející volby mohou znamenat počátek politického nezájmu o udržitelný rozvoj a stagnaci projektu. Společným rizikem je rovněž současná ekonomická krize, způsobená pandemií Covid-19, jež s sebou přináší zdražování plošného charakteru a může předznamenávat postupný úbytek obyvatelstva z měst. Predikce ekonomického charakteru navíc není příznivá – lze předpokládat další, nástupnickou recesi, s dopady na základní potřeby obyvatel. Přirozeně se jedná o celosvětový, resp. celorepublikový problém, avšak zdražování předmětů denní potřeby a zpřísnění úrokových sazeb by na Olomoucký kraj, který je v pořadí 6. krajem s nejvyšší nezaměstnaností a průměrnou měsíční hrubou mzdou ve výši 34.904 Kč (zaostávajíc tak za průměrnou hrubou měsíční mzdou v ČR o cca 4.000 Kč), mohlo dopadnout ve vyšší míře než např. na kraj Karlovarský či Středočeský (Český statistický úřad, 2021).

Obě města rovněž spojuje nízká motivace obyvatel ke třídění odpadů. Zástupci města Šternberka si jsou vědomi limitů v oblasti odpadového hospodářství, a rovněž dosavadní neefektivitu mobilních svozů odpadů, ke kterým město pravidelně přikračovalo na jaře každého roku. Proto v roce 2022 přichází město s pobídkou pro občany, kteří mohou ve sběrném dvoře odkládat zdarma odpady bez limitu. Jedná se o všechny odpady, které bylo dosud možné odevzdat při velkoobjemových svozech. Další možností, jak obyvatele měst přimět ke třídění komunálního odpadu, by mohl být motivační program, podobný PAYT programu v Rychnově u Jablonce nad Nisou z roku 2016, který heslovitě zní „*čím více vytrídíš, tím větší slevu na poplatku za popelnici budeš mít*“. Takto daná motivace by mohla mít úspěch zejména ve Šternberku, který se v posledních letech potýká s nárůstem nepřizpůsobivého obyvatelstva. Zajímavé jsou i projekty tzv.

„chytrých kontejnerů“, vybavených lisem pro navýšení objemu odpadové nádoby a NFC čipem, který monitoruje stav zaplněnosti. Budoucnost IoT v oblasti odpadového hospodářství se rovněž ubírá směrem vytváření mobilních aplikací, díky kterým je možnost vytipovat nejbližší odpadovou nádobu na daný typ odpadu, s dostatečně volnou kapacitou pro vhození dalšího odpadu.

Stěžejním negativním zjištěním výzkumného šetření je však povědomí občanů měst o projektu Zdravá města a zejména jejich participace v rámci naplnění významu projektu. Významným se stal rozdíl ve vnímání celého projektu, když alespoň základní povědomí o projektu má 64,71 % obyvatel Šternberka, avšak pouze 20,84 % obyvatel Prostějova. Situace je poněkud paradoxní, zejména s ohledem na skutečnost, že Prostějov (alespoň do roku 2018) zveřejňoval na svých webových stránkách detailní závěrečné zprávy o projektech, do kterých se zapojil nebo které inicioval v rámci projektu Zdravá města. Zprávy byly doplněny o pozvánky na nadcházející akce, s podrobným popisem a ilustracemi, kde a za jakých podmínek se dané akce konají; naproti tomu město Šternberk tyto informace poskytuje pouze aktivně hledajícím zájemcům v infocentru, na webu města nejsou žádné odkazy a informace, vztahující se k danému tématu. Velmi podobně dopadlo i vyhodnocení samotné participace občanů na záležitostech místních samospráv, v dikci vize projektu Zdravá města. Téměř 65 % dotázaných ze Šternberka (přesněji 64,71 %) se určitým způsobem zapojuje do chodu samosprávy, přestože již tyto respondenti nebyli sdílní ve způsobu, jakým tak činí. Naproti tomu v Prostějově se aktivně zapojuje pouze 35,29 % dotázaných, a to primárně účastí na jednání zastupitelstva města. Pozitivním zjištěním byla skutečnost, že 13 % dotázaných uvedlo, že aktivně město Prostějov propaguje na veřejně dostupných kanálech a portálech (např. na sociálních sítích). Jako důvod nezapojení se do chodu samosprávy pak většinou respondenti uváděli skutečnost, že je „to nezajímá“, že místní plánování „je záležitostí města a volených zástupců“, nebo že na aktivní zapojení se jednoduše nemají čas a myšlenky. Lze se domnívat, že nepochopení konceptu Zdravého města a jeho neznalost přímo souvisí s potřebou zapojit se (v rámci participace) do projektu ve městě.

Osobně považuji výše uvedená zjištění za stěžejní, a to z několika důvodů:

- **nezájem obyvatel města o jeho budoucí směřování je překážkou efektivního fungování projektu Zdravá města,**
- **město, ve kterém občané neprojevují aktivní zájem pro zlepšení podmínek, nemá ze stran občanů zpětnou vazbu a může docházet ke stagnaci jeho rozvoje,**

- **absence zájmu obyvatel o dění ve městě oslabuje občanskou společnost jako celek, a brání vzniku občanských iniciativ, zejména z řad mladé generace.**

Potenciální bariérou efektivní realizace projektu Zdravá města může být i jeho nedostatečná propagace prostřednictvím veřejných kanálů. Tento problém má zejména město Šternberk, kdy je velice složité dohledat na veřejně dostupných sítích jakékoliv informace o projektu, resp. o aktivitách, které město v rámci projektu podniká a podporuje. Vhodné by tak bylo rozšířit nabídku městského internetového portálu www.sternberk.eu o záložku, ve které budou k nalezení veškeré informace o projektu Zdravá města, o jeho historii, financování, možnostech participace a událostech, které s projektem souvisí. Propagace pak nemusí být nutně pouze internetového charakteru (přestože tento způsob je v současnosti nejrychlejší, nejlevnější a schopen v krátkém čase oslovit široké portfolio obyvatel), vhodným způsobem se jeví i komunikace s občany města v terénu, či roznos letáků, které informují o dění ve městě, tak, jak učinilo město Prostějov v roce 2021, kdy občany města pozvalo na Den Země, konající se 19. 6. 2021. Komunikace v terénu by pak mohla přinést i důležitou zpětnou vazbu ze stran občanů města, co vnímají jako problematické oblasti ve svém životě ve městě a naopak – co považují za benefity místa, ve kterém žijí. Ke zviditelnění projektu Zdravá města by mohla být nápomocna i účast na Fórech Zdravého města. Úplnost a aktuálnost informací, stejně jako jejich dobrá dostupnost, jsou stěžejními aspekty motivace občanů k jejich zapojení do místních samospráv. Pokud budou obyvatelům informace dostupné a snadno dohledatelné, zvýší se nejen jejich povědomí o projektech udržitelného rozvoje, nýbrž i pocit jejich vlastní důležitosti, neboť budou vědět, že mají dostatek prostoru se se svými podněty na zlepšení života ve městě podělit, a že tyto podněty mohou přispět k zajištění vyššího komfortu jejich života.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zaměřila na téma projektu Zdravá Města, jež v České republice zastřešuje Národní síť Zdravých měst. Projekt, jehož hlavní náplní je prosazovat zájmy udržitelného rozvoje na regionálních úrovních, je v ČR uplatňován již od roku 1994, a je jedním z nástrojů environmentální ekonomie. Ta zastává antropocentrický přístup, který považuje člověka za součást ekosystému a akcentuje na provázanost životního prostředí a hospodářského systému.

Práce měla za cíl zjistit, jsou-li občané vybraných měst Olomouckého kraje – Prostějova a Šternberka, spokojeni s životem ve městě, jaké jsou podle nich slabé stránky v rozvoji daných měst a mají-li povědomí o programu Zdravé město a o možnosti vlastní participace na tomto projektu. Výzkumné šetření, vedené v souladu s metodami kvantitativního výzkumu, sice prokázalo spokojenost obyvatel Prostějova a Šternberka s životem ve městě, avšak poukázalo na zásadní problémy, potenciálně bránící efektivnímu využívání možností, které projekt Zdravá města nabízí. V první řadě se jedná o nedostatečnou propagaci projektu, se kterou úzce souvisí nízké povědomí občanů o vlastní existenci a tudíž smyslu implementace projektu do místních samospráv, a přirozeně tak i jejich nízká participace na věcech veřejných. Podnětů, jak zvýšit povědomí obyvatel o projektu Zdravá města, je několik. Primárně lze doporučit aktualizaci webových stránek obou komparovaných měst (resp. Prostějova, kde lze od roku 2018 nalézt pouze kusé informace o aktivitách města v rámci projektu) a vytvoření samostatného oddílu na stránkách města, který se bude věnovat výlučně projektům a zapojení města Šternberka do aktivit projektu Zdravá města. Dosavadní způsob, jak ve Šternberku zjistit jakékoliv informace o projektu (prostřednictvím telefonické komunikace s koordinátorem projektu, či osobně na informačním centru města) osobně nepovažují za příliš šťastné řešení. V dnešní době, kdy občané měst preferují pohodlné a časově nenáročné získávání informací z internetu, je tento stěžejním nástrojem propagace města, a tudíž projektu Zdravá města nevyjímaje.

Zapojení obyvatel do projektu je nejdůležitějším prvkem pro naplnění vizí a cílů projektu Zdravá města. Nepochopení důležitosti konceptu Zdravá města ze strany jeho obyvatel a absence jejich vlastní aktivity totiž nemůže umožnit realizaci projektu na vynikající úrovni, přestože budou zástupci samosprávy k realizaci projektu maximálně nakloněni. Občané tvoří neoddělitelnou a důležitou součást společnosti, a ta zase nezbytnou součást

života ve městech. Z tohoto důvodu je podněcování jejich aktivity, a to nejen v rámci projektu Zdravá města, nezbytné pro dobrý obraz města, se kterým není spjata pouze spokojenost občanů ve městě, nýbrž i snadnější přístup ke grantům a dotacím, umožňujícím městu další investice do zlepšení městských podmínek, a ke kvalitnímu a intenzivnějšímu plnění nosného cíle - udržitelného rozvoje města.

Podle zjištěných informací není ani město Prostějov, ani město Šternberk, v rámci projektu Zdravá města natolik aktivní jako jiná města v ČR (namátkou Znojmo, či Benešov), na druhou stranu obě města splňují podmínky pro setrvání v projektu i v nadcházejícím období roku 2022. Přesto by zvýšená aktivita měst v projektu, odstranění již existujících slabých stránek každého z nich a eliminace potenciálních hrozeb, kterým města mohou v budoucnu čelit, mohla přispět ke zvýšení indexu kvality života ve městech, tak, jak tento každoročně sestavuje projekt Obce v datech a společnost Deloitte. Index kvality života porovnává veřejně dostupná data 206 obcí s rozšířenou působností v ČR včetně Prahy. Zahrnuje 29 ukazatelů, mimo jiné i úroveň zdraví, dostatečnost služeb, dostupnost zdravotní péče, zohledňuje rovněž i sociální podmínky ve městě a vztahy mezi lidmi v něm žijících. V roce 2020 dosáhlo město Šternberk na 120. pozici v kvalitě života, přičemž si oproti roku 2019 pohoršilo o 33 pozic. Index negativně hodnotí zejména vztahy a služby ve městě (2,2 z možných 10), zdraví a životní prostředí hodnotí 6,6 (opět z možných 10). Ne o mnoho lépe dopadlo město Prostějov. To obsadilo v roce 2020 114. místo v kvalitě života, přestože lze vidět oproti roku 2019 zlepšení o 3 pozice. I ve městě Prostějov jsou negativně hodnoceny zejména vztahy a služby (3,6 z 10 možných), a materiální zabezpečení a možnosti vzdělání (4,5 z 10 možných).

Bakalářská práce předložila mnoho podnětů k dalšímu, podrobnějšímu, rozpracování související problematiky. Pro případné rozšíření této bakalářské práce by dle mého názoru bylo vhodné zaměřit se na hloubkovou analýzu dokumentů, dle kterých se projekt Zdravá města řídí, a rovněž na zkušenosti dalších měst či národních sítí s efektivní implementací projektu. Téma udržitelného rozvoje je vysoce aktuálním a důležitým tématem, a to nejen z národohospodářského, nýbrž i z globálního hlediska, a proto si zcela jistě zaslouží podrobnější rozbor a analýzu, která však již překračuje rámeček rozsahu této práce.

SEZNAM ZDROJŮ

1. *Agenda 21* [online]. United Nations Sustainable Development, 1992 [cit. 2022-02-10]. Dostupné z: <https://sdgs.un.org/sites/default/files/publications/Agenda21.pdf>
2. CARSON, Rachel. *Silent Spring*. Houghton Mifflin Company, 1962. ISBN 0618249060.
3. *Cvičení ze statistiky* [online]. Univerzita Palackého v Olomouci [cit. 2020-12-05]. Dostupné z: <http://ulb.upol.cz/praktikum/statistika3.pdf>.
4. DALY, Herman E. *On Economics as a Life Science*. Journal of Political Economy, Vol. 76, No.3, pp.392-393, 1968.
5. *Domácí materiálová spotřeba, domácí materiálová spotřeba na obyvatele a materiálová náročnost* [online]. SDG - data, Cíle udržitelného rozvoje, 2020 [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: <https://sdg-data.cz/hlavni/sdg-12-zajistit-udrzitelne-vzorke-vyroby-a-spotreby/1117-2/>
6. DUŠEK, Jiří a Lubomír PÁNA. *Zdravá města a místní Agenda 21*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2012. ISBN 978-80-87472-07-1.
7. EVROPSKÁ KOMISE. *Směrování k udržitelné Evropě do roku 2030* [online]. Úřad pro publikace Evropské unie, 2019 [cit. 2021-02-25]. Dostupné z: <https://op.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/3b096b37-300a-11e9-8d04-01aa75ed71a1>.
8. FOLTÝNOVÁ, Hana. *Koncepce udržitelného rozvoje a hospodářská politika (s důrazem na problémy ochrany životního prostředí)*. Doktorská disertační práce. Masarykova univerzita Brno: Fakulta ekonomicko - správní, katedra ekonomie, 2005.
9. *Galerie udržitelného rozvoje* [online] Dobrá praxe, 2021 [cit. 2022-01-02]. Dostupné z: <https://dobrapraxe.cz/cz/priklady-dobre-praxe?uzemi=b2063b1755d09f6d7d35367e47f5c854>.
10. HEAL, Geoffrey. *Sustainability - what does it tell us?* [online]. ethz.ch [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: https://ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/mtec/cer-eth/resource-econ-dam/documents/research/sured/sured-2004/sured_heal.pdf.
11. HRABALOVÁ, Simona. *Teorie a praxe rozvoje měst a obcí*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. ISBN 80-210-3356-8

12. CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. 2., aktualizované vydání.* Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.
13. JANDOUREK, Jan. *Úvod do sociologie.* Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. ISBN 9788073676445.
14. JENÍČEK, Vladimír a Jaroslav FOLTÝN. *Globální problémy a světová ekonomika.* Praha: C.H. Beck, 2003. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-7179-795-2.
15. JENÍČEK, Vladimír a Vladimír KREPL. *Energy, environment and sustainable development.* Prague: Czech University of Life Sciences, 2008. ISBN 978-80-213-1790-1.
16. JUŘENÍKOVÁ, Petra. Kvantitativní výzkum [online]. Masarykova univerzita Brno, 2017 [cit. 2022-03-03].
Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/lf/js19/metodika_zp/web/pages
17. *Kalendář akcí Šternberk 2021* [online]. Kam po Česku, 2021 [cit. 2021-01-12].
Dostupné: https://www.kamocesku.cz/jpg/files_ic/525_Kalendar_akci_2021.pdf
18. KAŠPAR, Jakub a Marie PETROVÁ. *Místní Agenda 21: informace, postupy, kritéria.* Praha: Ministerstvo životního prostředí České republiky, 2006. ISBN 80-7212-435-8.
19. KOTÍK, Ondřej. *Indikátory a měření udržitelného rozvoje.* Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni, fakulta ekonomická, 2012.
20. *Kritéria MA21* [online]. CENIA, 2021 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://ma21.cenia.cz/cs-cz/%c3%bavod/prorealiz%c3%a1tory/krit%c3%a9riama21kesta%c5%been%c3%ad.aspx>
21. KURAŠ, Mečislav. *Odpadové hospodářství.* Chrudim: Ekomonitor, 2008. ISBN 978-80-86832-34-0.
22. DE LEEUW, Evelyne a kol. *Healthy cities. Urban studies Healthy cities* [online]. Glocal Health consultants [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://glocalhealthconsultants.com/wp-content/uploads/2014/11/urbanStudiesHealthyCities.pdf>
23. MAIER, Karel. *Udržitelný rozvoj území.* Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4198-7.
24. MEADOWS, Donella a Dennis Meadows et al. *The Limits to the Growth.* Potomac Associates, Universe Books, 1972. ISBN 0-87663-165-0.

25. MEADOWS, Donella a Dennis Meadows et al. *Beyond the Limits: Confronting Global Collapse, Envisioning a Sustainable Future*. McClelland & Stewart Ltd., 1992. ISBN 9780771056802.
26. MEADOWS, Donella a Dennis Meadows et al. *The limits to growth: the 30-year update*. Chelsea Green Publishing, 2004. ISBN 978-1931498586.
27. MOLDAN, Bedřich a Hana KOLÁŘOVÁ. *(Ne)udržitelný rozvoj: ekologie - hrozba i naděje*. Praha: Karolinum, 2001. ISBN 80-246-0286-5.
28. MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, Rada vlády pro udržitelný rozvoj. *Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2010. ISBN 978-80-7212-536-4.
29. MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Implementace Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj (Cílů udržitelného rozvoje) v České republice* [online]. 2019 [cit. 2020-08-15]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/agenda_2030/\\$FILE/OUR_ImplementaceAgendy2030_20190121.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/agenda_2030/$FILE/OUR_ImplementaceAgendy2030_20190121.pdf)
30. MUNASINGHE, Mohan. *Sustainability in the twenty-first century : applying sustainomics to implement the sustainable development goals*. Cambridge: Cambridge University Press, 2019. ISBN 978-1-108-40415-0.
31. NÁRODNÍ SÍŤ ZDRAVÝCH MĚST. *Co jsou zdravá města?* [online]. Dataplan, 2018 [cit. 2020-07-02]. Dostupné: https://www.dataplan.info/img_upload/f96fc5d7def29509aefc6784e61f65b/nszm_zaklinfo_1210.pdf
32. NÁRODNÍ SÍŤ ZDRAVÝCH MĚST. *Zdravá města, obce, regiony - přehled a kontakty* [online]. Dataplan, 2021 [cit. 2020-09-01]. Dostupné z: <https://www.dataplan.info/#>
33. NÁTR, Lubomír. *Rozvoj trvale neudržitelný*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0987-8.
34. NEUMAYER, Eric. *Weak versus Strong Sustainability*. Social And Political Science, 2013. ISBN 9781781007075.
35. *Obyvatelstvo SO ORP Šternberk podle pohlaví, věku, rodinného stavu a nejvyššího ukončeného vzdělání* [online]. Český statistický úřad, 2021 [cit. 2022-04-01]. Dostupné: https://www.czso.cz/documents/11276/17839310/OTOR_7110_Sternberk.pdf

36. *Proměny v postupu města Šternberk v NSZM ČR* [online]. Zdravá města, 2022 [cit. 2022-01-02]. Dostupné z: <https://www.zdravamesta.cz/cz/sternberk>.
37. *Průměrné mzdy v Olomouckém kraji ve 2. čtvrtletí 2021* [online]. Český statistický úřad, 2021 [cit. 2022-04-01]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xm/prumerne-mzdy-v-olomouckem-kraji-ve-2-ctvrtleti-2021>
38. PUNCH, Keith. *Základy kvantitativního šetření*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-381-9.
39. *Role ČSÚ v problematice udržitelného rozvoje* [online]. Statistika a my, 2018 [cit. 2020-05-18]. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/2018/09/18/role-csu-v-problematice-udrzitelneho-rozvoje/>
40. SEJÁK, Josef. *Sustainable environmental and natural resource economics*. Ed. the 1st. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, Fakulta životního prostředí, 2014. ISBN 978-80-7414-877-4.
41. SEDLÁČKOVÁ, Helena. *Strategická analýza*. Praha: C. H. Beck, 2000. ISBN 80-7179-422-8.
42. SOJKA, Milan. *Dějiny ekonomických teorií*. Praha: Havlíček Brain Team, 2010. ISBN 978-80-87109-21-2.
43. Statutární město Prostějov. *Zdravé město a místní Agenda 21 aktuálně* [online]. Prostějov.eu, 2021 [cit. 2021-12-18]. Dostupné z: <https://www.prostejov.eu/cs/samosprava/zdrave-mesto-prostejov-a-mistni-agenda-21/zdrave-mesto-a-mistni-agenda-21-aktualne/>
44. *Stockholmská úmluva o persistentních organických polutantech* [online]. Ministerstvo životního prostředí, 2001 [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/stockholmska_umluva_polutanty
45. *Sustainable development* [online]. UNESCO, 2012 [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://en.unesco.org/themes/education-sustainable-development/what-is-esd/sd>
46. UNIVERZITA PALACKÉHO OLOMOUC. *Jednoduché dotazníkové šetření* [online] [cit. 2022-03-04]. Dostupné z: http://vedajezabava.upol.cz/docs/jak_udelat_dotaznik.pdf
47. Úřad vlády České republiky - Rada vlády pro udržitelný rozvoj. *Situční zpráva ke Strategickému rámci udržitelného rozvoje České republiky* [online]. Vláda ČR, 2016 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/udrzitelny-rozvoj/dokumenty/Situacni-zprava-ke-Strategickemu-ramci-udrzitelneho-rozvoje-CR-2016.pdf>

48. Úřad vlády České republiky. *Strategický rámec Česká republika 2030* [online]. Vláda ČR, 2016 [cit. 2020-05-21]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/udrzitelny-rozvoj/CR-2030/CR-2030_Navrhova-cast_final-k-MPR_30-11-2016.pdf
49. WORLD HEALTH ORGANIZATION. *What are healthy cities?* [online]. WHO, 1998 [cit. 2020-07-01]. Dostupné z: <https://www.who.int/healthpromotion/healthy-cities/en/>
50. *Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, v platném a účinném znění* [online]. Sbírka zákonů Ministerstva vnitra České republiky [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=17/1992&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
51. *Zaměstnanost, nezaměstnanost* [online]. Český statistický úřad, 2021 [cit. 2022-04-01]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xm/zamestnanost-xm>
52. *Zdraví 2020 - Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí* [online]. Ministerstvo zdravotnictví České republiky, 2014 [cit. 2020-08-05]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/zdravi-2020-narodni-strategie-ochrany-a-podpory-zdravi-a-prevence-nemoci-2/>

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK

Obrázek 1 Pilíře trvale udržitelného rozvoje	15
Obrázek 2 Agregované emise skleníkových plynů a CO ₂ na obyvatele ČR za období 1990 - 2012	18
Obrázek 3 Agregované emise skleníkových plynů a CO ₂ na jednotku HDP v ČR za období 1990 - 2012	19
Obrázek 4 Domácí materiálová spotřeba v členění dle skupin materiálu v ČR, v období 2005 - 2019	20
Obrázek 5 Cíle udržitelného rozvoje	31
Obrázek 6 Přehled Zdravých měst, obcí a regionů v České republice k 1. 1. 2021	33
Graf 1 Proměny Šternberka v postupu města v NSZM ČR (období 2005 - 2022).....	34
Graf 2 Proměny Prostějova v postupu města v NSZM ČR (období 2005 - 2022)	35
Graf 3 Způsoby, kterými respondenti z Prostějova projevují zájem na místním plánování města	44
Graf 4 Důvod neúčasti respondentů ze Šternberka na místním plánování města.....	45
Graf 5 Důvod neúčasti respondentů z Prostějova na místním plánování města.....	45
Graf 6 Spokojenost občanů města Prostějova s životem ve městě	46
Graf 7 Spokojenost občanů města Šternberk s životem ve městě	47
Graf 8 Participace občanů města Prostějov na rozvoji města v dikci programu Zdravé město.....	48
Graf 9 Participace občanů města Šternberk na rozvoji města v dikci programu Zdravé město.....	49
Tabulka 1 Kategorie zájemci	28
Tabulka 2 Kategorie D.....	28
Tabulka 3 Kategorie C	29
Tabulka 4 Kategorie B.....	29
Tabulka 5 Kategorie A.....	30
Tabulka 6 Věk respondentů	40
Tabulka 7 Město, v němž respondent žije	40
Tabulka 8 Spokojenost s životem ve městě	40

Tabulka 9 Problematická oblast města	41
Tabulka 10 Benefity města	41
Tabulka 11 Povědomí respondentů o projektu Zdravé město	42
Tabulka 12 Participace měst na projektu Zdravá města	42
Tabulka 13 Pořádání akcí měst na podporu zdravého životního stylu, vzdělávání a výchovy.....	43
Tabulka 14 Participace respondentů na projektu Zdravé město	43
Tabulka 15 Chí-kvadrát test pro vyhodnocení hypotézy č. 1	47
Tabulka 16 Chí-kvadrát test pro vyhodnocení hypotézy č. 2	49
Tabulka 17 SWOT analýza.....	51

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 Přehled cílů Strategického rámce ČR, v kontextu Agendy 2030 (Ministerstvo životního prostředí, 2019):

4 Obce a regiony

16. Veřejné služby v území jsou pro všechny obyvatele lépe dostupné.

- 16.1 Strategické a územní plánování je na všech úrovních koordinováno.
- 16.2 Jsou stanoveny závazné standardy dostupnosti základních veřejných služeb a jim odpovídající veřejné infrastruktury občanského vybavení, které jsou platné pro veškerou zástavbu.
- 16.3 Předpoklady pro dostupnost základních veřejných služeb jsou zajištěny již ve fázi územního a strategického plánování.
- 16.4 Postupy strategického a územního plánování jsou koordinovány na úrovni přesahující úroveň jednotlivých obcí.

17. Růst kvality života v jednotlivých municipalitách snižuje regionální nerovnosti.

- 17.1 Dnešní venkovské a periferní oblasti se nevyvíjejí a jejich populace nestárne více než v urbanizovaných oblastech.
- 17.2 Jsou podporovány vysoce kvalifikované pracovní příležitosti v malých a středních podnicích využívajících místní a regionální potenciál.
- 17.3 Jsou podporovány různorodé formy bydlení, především dostupné nájemní bydlení pro všechny segmenty společnosti.
- 17.4 Lokální integrované strategie snižují sociální disparity v území, posilují nekonfliktní soužití a zvyšují kvalitu života pro všechny.

18. Kvalitní urbánní rozvoj sídelních útvarů je zajištěn.

- 18.1 Snižuje se zábor zemědělské půdy ve městech i volné krajině. Brownfieldy jsou regenerovány a revitalizovány.
- 18.2 Města jsou přátelská ke všem věkovým a uživatelským skupinám.
- 18.3 Obce běžně plánují rozvoj společně s veřejností.

19. Města a obce omezila emise skleníkových plynů a adaptovala se na negativní dopady změny klimatu.

- 19.1 Obce III. stupně předcházejí dopadům změny klimatu a jsou schopny se jim přizpůsobit.
- 19.2 Snižuje se počet a intenzita městských tepelných ostrovů.
- 19.3 Všechny nově dokončené budovy se řadí do energetické třídy A. Existující budovy se postupně renovují minimálně na úroveň energetické třídy C.
- 19.4 Zvyšuje se podíl veřejné zeleně v městských aglomeracích.
- 19.5 Významně roste délka cyklostezek a komunikací vhodných pro cyklisty a cyklistky.
- 19.6 Významně se zvyšuje počet bezemisních a nízkoemisních vozidel.
- 19.7 Klesá množství skladovaného komunálního odpadu.

20. Územní veřejná správa cíleně využívá nástroje pro udržitelný rozvoj municipalit.

- 20.1 Ústřední státní správa metodicky podporuje a rozvíjí nástroje udržitelného rozvoje municipalit.
- 20.2 Územní veřejná správa má dostatečné institucionální kapacity pro výkon agendy udržitelného rozvoje.
- 20.3 Zvýší se počet i kvalita realizátorů místní Agendy 21.

Příloha č. 2 Dotazník

DOTAZNÍK – ZDRAVÉ MĚSTO

Vážení respondenti,

dovoluji si Vás požádat o vyplnění dotazníku, jež je podkladem mé bakalářské práce, zabývající se projektem Zdravé město ve smyslu udržitelného rozvoje.

Dotazník je anonymní, proto do něj, prosím, nevpisujte své jméno či jiné identifikační údaje.

Vaše odpovědi jsou pro mě vysoce důležitým vstupním bodem k vypracování výzkumu a k naplnění cílů práce, proto si Vás dovoluji co nejdvořileji poprosit o přesné, pravdivé a úplné vyplnění dotazníku. Není-li uvedeno jinak, vyberte prosím vždy jen jednu odpověď.

Děkuji za Váš čas.

Otázka č. 1: Označte prosím Vaši věkovou skupinu:

- a) 18 – 30 let
- b) 31 – 45 let
- c) 46 – 60 let
- d) 61 a více let

Otázka č. 2: Ze kterého jste města?

- a) Šternberk
- b) Prostějov

Otázka č. 3: S životem ve městě (ve smyslu kulturního vyžití, infrastruktury, odpočinkových zón, akcí města, svozu komunálního odpadu, pracovních příležitostí) jsem:

- a) zcela spokojen
- b) spíše spokojen

- c) spíše nespokojen
- d) jednoznačně nespokojen
- e) nevím

Otázka č. 4: Co je dle Vašeho názoru problémovou oblastí města? (lze vybrat více odpovědí)

- a) dopravní obslužnost, nákupní možnosti
- b) nedostatek zeleně
- c) málo klidových zón, parků, odpočíváren
- d) málo kulturních akcí
- e) nedostatečnost oprav chodníků, pozemních komunikací, osvětlení
- f) svoz odpadu
- g) propagace města, čerpání dotačních titulů
- h) nedostatek pracovních míst
- i) jiná, prosím uveďte:

Otázka č. 5: Co je podle Vás benefitem města? Co je jeho silná stránka? (lze vybrat více odpovědí)

- a) dostatečné kulturní zázemí
- b) jeho poloha (pro výkon povolání, pro návštěvu památek, aj.)
- c) dostatek zeleně, vysazování nové zeleně
- d) propagace města, čerpání dotačních titulů
- e) fungující státní správa (úřady pro vyřizování záležitostí, atd.)
- f) jiné, prosím uveďte:

Otázka č. 6: Znáte projekt Zdravé město? Víte, čeho se projekt týká?

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) určitě ne

e) nevím, nejsem si jistý/á

Otázka č. 7: Je Vaše město do projektu zapojeno?

a) určitě ano

b) spíše ano

c) spíše ne

d) určitě ne

e) nevím, nejsem si jistý/á

Otázka č. 8: Víte, jestli (popř. jaké) pořádá město akce na podporu zdravého životního stylu, vzdělávání a výchovy, pro své občany?

a) ano, vím jaké

b) ano, vím, že pořádá, ale nevím jaké

c) ne, dle mého názoru nepořádá

Otázka č. 9: Projevil jste někdy zájem o účast na místním plánování města? (jakýmkoliv způsobem - sponzoring, účast na jednání zastupitelstva, vznesení podnětu k pověřenému orgánu obce, atd..)?

a) ano

b) ne

Otázka č. 10: Pokud jste na Otázku č. 8 odpověděl/a „ANO“, můžete prosím specifikovat jakým způsobem?

.....

Otázka č. 11: Pokud jste na Otázku č. 8 odpověděl/a „NE“, můžete prosím specifikovat z jakého důvodu?

.....